Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видае
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CENTS

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 30-го ГРУДНЯ 1919. Ч. 155. — VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, DECEMBER 30, 1919. No. 155.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

ДАЛЬШИЙ НАСТУП БОЛЬШЕВИКІВ НА УКРАЇНІ.

Саветські війска заняли Васильків і Кременчук.

ЛОНДОН, 26. грудня. — Большевицькі війска продовжають дальше успішно свій наступ на Україні. Большевицькі війска здобули в останних днях від Денікіна Фастів, Васильків, Кременчук, Ізюм, Біловодск і Махнівку, як се доносить бездротна телеграма, яку нині одержано з Москви.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА СКОРО НАСТУПАЮТЬ НА ОДЕСУ.

Прихильники Денікіна утікають вже з міста.

ЛОНДОН, 28. грудня. — Цивільне населене (?) опускає Одесу з причини наглого наступу большевиків в полудневій Росії, як се доносить телеграма, яка надійшла з Царгорода до Ексчендж Телеграф Ко.

ГАЛИЦЬКІ ВІЙСКА ЗРОБИЛИ УСПІШНИЙ НАПАД НА ВІЙСКА ДЕНІКІНА ЗІ ЗАДУ.

Денікін хотів їх ужити до оборони Киева перед большевиками.

ЛОНДОН, 27. грудня. — Телеграми з Москви доносять, що на задах армії ген. Денікіна прийшло до револьти та що війска, вислані йому на поміч, самі збунтували ся і заатакували його війска.

Галицькі війска, які недавно покинули були армію ген. Петлюри і перейшли на сторону ген. Денікіна, збунтували ся проти Денікіна і успішно заатакували його армію зі заду.

Причиною револьти серед галицьких війск був приказ ген. Денікіна, на підставі котрого галицькі війска одержали наказ боронити Киева перед большевиками, які від північи і північного сходу зближали ся до міста.

ПОРОЗУМІНЄ МІЖ ПОЛЯКАМИ І ДЕНІКІНОМ.

Положене Денікіна дуже грізне. — Большевики і українські повстанці атакують його з двох сторін.

ВАРШАВА, 26. грудня. — Один польський офіцир, який щойно прибув зі східного боевого фронту, заявив, що між військами польськими і військами ген. Денікіна панують досить приязні відносини. Головний штаб ген. Денікіна повідомив навіть польську команду, що він не мае нич проти того, щоби польські війска посували ся вглиб України на случай, коли війска Денікіна будуть мусіли уступати перед військами большевицькими.

Положене армії ген. Денікіна на Україні є дуже грізне, бо в її руках находять ся лише зелізничі шляхи, підчас коли решта краю находить ся під контролею провідників повстанчих відділів.

Комунікацію між Проскуровом і Жмеринкою, де містить ся під теперішну пору головна кватира добровольчої армії ген. Денікіна, переривають часто відділи українських повстанців, які ведуть проти Денікіна війну підїздову. Повстанці є зоружені в машинові кріси і артилерію.

Рівночасно грозить ген. Денікінови небезпека зі сторони большевиків, які скорим кроком посувають ся в полудневім напрямі.

ПЕТЛЮРА ЗНИК І ЙОГО АРМІЯ БІЛЬШЕ НЕ ІСТНУЄ.

Чорносотенці покладають великі надії на ген. Вранґля, нового команданта добровольчої армії.

(Після кореспонденції американського кореспондента **Гаролда Віліямса**).

ГОЛОВНА КВАТИРА ҐЕН. ДЕНІКІНА В ПОЛУДНЕВІЙ РОСІЇ, 16. грудня. — Потішаючою вісткою серед трудного положеня, в якім опинила ся армія ген. Денікіна, є донесене про іменоване ген. Вранґля головним командантом добровольчої армії на місце ген. Мамаевського. Ген. Вранґель здобув собі славу хороброю обороною Царицина. Його іменоване прийшло за пізно, щоби уратувати Харків, але вже сама його присутність скріпляє надію, що невдачі переміняти ся небавом в побіду.

Галицькі війска, які свого часу покинули були армію Петлюри і перейшли на сторону Денікіна, борють ся тепер спільно проти большевиків коло Бердичева. Петлюра зовсім зник зі сцени і його армія більше не істнуе. Ватаги, які нападали здовж долішного бігу Дніпра зістали знищені. Катеринослав і инші міста освободжені з рук ватаг. Останки ватаг уступили на північ.

(Галицькі війска, про які згадує американський кореспондент, що вони співділали з Денікіном, не довго бороли ся по стороні Денікіна і скоро направили блуд, який поповнили галицькі політики і команданти, віруючи в обітниці чорносотенців. Як се доносять останні телеграми з поля війни на Україні, галицькі війска не то, що не послухали приказу Денікіна, але й підняли проти нього револьту, успішно атакуючи його війска зі заду).

ПЕТЛЮРА НАЗИВАЄ ПІСУДСЬКОГО ПРИЯТЕЛЕМ УКРАЇНИ.

Аліянти зробили великий блуд, попираючи ген. Денікіна.

(Після кореспонденції Т. С. Реяна до „Шікаго Трибюн").

ВАРШАВА, 19. грудня (телеграма спізнена). — **Коли я бачив ся в Каменци з отаманом Петлюрою ще перед упадком сього міста, він заявив, що ніколи не заперестане боротьбу проти Денікіна. В три дні опісля отаман утікав з великим поспіхом з України перед військами Денікіна.**

Обговорюючи воєнне положене, Петлюра вказував на те, що війска ген. Денікіна є завдяки аліянтам добре зоружені, помимо того назвав Петлюра положене армії ген. Денікіна грізним.

„Ми помагаемо селянським революціонерам, — говорив дальше отаман Петлюра, — але ми не можемо ними кермувати, бо їх відділи є розкинені по цілім краю. Сі відділи відносять ся зарівно ворожо як проти большевиків так і проти Денікіна, бо український селянин є проти великої Росії. Побіди Денікіна на боевім фронті не мають так довго значіня, як довго грозить йому небезпека на заду. Нехай Румунія стереже ся перед Денікіном. Я знаю, що він нагромаджує на Кримі війска, щоби опісля вдарити на Румунів в ціли відзисканя Бесарабії.

„В Польщі нашим приятелем є начальник держави ген. Пілсудскі, а нашими ворогами є великі дідичі, яких маєтки находять ся в наших границях.

„Аліянти зробили великий блуд, скоро вони думають, що Денікін може здержати большевизм. Лише перстень малих народів доокола Росії може бути успішною греблею проти большевизму, а тепер я вірю, що большевизм перенесеть ся і огорне англійську Індію.

„Думаю, що французький нарід відносить ся до нас прихильно, лише Клемансо є супроти нас ворожо успособлений. Він боїть ся, що ми получимо ся з Німцями. В дійсности Німеччина є послідним краєм, до якого ми звернули би ся о поміч".

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(Після старокраевих українських газет).

З Карпатської (угорської) України).

В суботу, дня 15. падолиста с. р. прибув до Ужгороду (Унґвару) **др. Юрій Жаткович**, перший президент Директорії Карпатської України. На двірци стрінуло його тамошне населене сьвяточним привитом. Генерал Еннок передав цілу власть в руки Директорії.

Курс української мови в Римі.

Італійські часописи подають, що дирекція Інституту орієнтальних мов в Римі відчинила сього року курс української мови.

Українські полонені в Німеччині.

Український посол в Берліні, Микола Порш звернув ся до німецького правительства нотою, якою просить о безпроволочну висилку полонених Українців до рідного краю. Аж до часу їх висилки жадае нота поліпшення долі полонених в таборах. Полонених Українців в Німеччині находить ся тепер до 50.000.

Украіна й аліянти.

Український посол в Берліні, Микола Порш, відбув на днях конференцію з головою міжаліянтської комісії для балтійських справ, генералом Ніселем, про українське питанне, а головно у справі війни між Петлюрою і Денікіном. По зясованню українського становища послом Поршем генерал Нісель просив предложити йому письменний меморіял, який він перешле свому правительству.

Переговори у Варшаві.

Голова української місії в Варшаві, міністер Андрій Левицький, відбув двогодинну конференцію з Пілсудским. З польським міністром Залеским дійшов Левицький в деяких точках українсько-польських взаємин до порозуміння. Міністер Левицький був також на принятю у перебуваючого у Варшаві білоруського президента міністрів Луцкевича і у бувшого польського посла на Україні Кутиловского.

З українського музичного сьвіта.

В неділю, дня 23. падолиста с. р., відбув ся у великій салї віденського Музичного Товариства Концерт „тонкінстлерів". До співучасти в концерті запрошено молоду артистку, Українку, панну Любку Колессівну, дочку професора університету і посла д-ра Олександра Колесси. Молоденька пяністка, яка визначаеть ся незвичайним таланом, покінчила Музичну Академію у Відні яко найліпша учениця і тепер є в „Майстершуле", де продовжує свої студії у професора Савера.

Посмертна згадка.

О. Юстин Гаврисевич, консисторіяльний радник, бурштинський декан, парох Чагрова, **помер дня 21. жовтня с. р. в Каменці.** Помимо лихого здоровля покійник проявляв богато праці на народному та суспільному полї; був довголітним головою повітового товариства „Просьвіта"; основателем повітового товариства „Сільський Господар"; займав ся все живо долею народа, і тому в маю 1918 р. впав жертвою ляцьких знущань. Ляхи його тяжко побитого арештували, та не мали часу вивести, бо наші війска наступили і розбили Ляхів під Бурштином і Чагровом. При уступленню наших війск покійний мусів виїхати з ними. Организм покійного, змучений тяжкими фізичними і психічними переходами останніх часів, не видержав недуги тифа, якої набавив ся підчас сповнювання своїх обовязків яко священик, і яка не дала дочекатись йому рішення про будучність України, якої так нетерпеливо вижидав. В память покійного остались деякі його релігійні твори: „Значіние гр. кат. церкви для українського народу", „Проповіди на неділї і сьвята", „Причинки до історії гр. кат. обряду" (не скінчене), дві повісти: „Хмара" і „Осінь", преміовані товариством „Просьвіта", новелї: „Ярмарок", „Дід Остап", „Свекруха" і богато дрібних начерків.

Покійний осиротив дрох синів і дві доньки.

Земля йому пером!

Білі вандали.

Газета „Повстанець" повідомляе: Особа, яка приїхала з Киева, оповідае, що добровольці-офіцири затребували від Всеукраїнської Спілки Артистів, щоби Спілка відступила їм своє помешканне для концерту. Волею-неволею помешканне прийшло ся дати. Коли артисти, на другий день, прийшли до помешкання Спілки, то знайшли там на 50.000 карб. шкоди. Поломані та порубані шаблями меблї і фортепян. Постріляні з револьвера і порубані шаблями бюст Т. Шевченка і портрети Кропивницького, Котляревського, Карпенка-Карого та инших славветних українських діячів. Російський нарід „Богоносець" вповні виявив на Україні своє „культурное привосходство".

На Полтавщині.

На Полтавщині російська реакція гуляе безкарно. „Контророзвідка" переводить раз-ураз ревізії та арештовання Українців. Коли в Хоролї на вчительському зїзді запротестовано проти утисків над українською школою, арештовано 300 учителів. Поміщики вернули до своїх маєтків, відобрали селянам землю, і се викликало протест в виді повстань. В Золотоноші та Переяславі є відділи Шепеля, до якого збігають ся усі, хто втікае від денікінської мобілізації.

В РОСІЇ.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ТОМСК.

Дорога до Красноярска і Іркутска стоїть отвором.

ЛОНДОН, 26. грудня. — Большевицькі війска здобули Томск і посувають ся дальше здовж сибірського шляху в напрямі Красноярска, як се доносить бездротна телеграма з Москви.

Большевицькі війска, займаючи місто, взяли богато полонених і велику воєнну добичу. Урядовий звіт зі саветської головної кватири кінчить ся тими словами:

„Дорога до Красноярска і Іркутска стоїть тепер отвором. Армія адм. Колчака в сїй околиці перестала вже обільше істнувати".

РЕВОЛЮЦІЙНІ ЗАВОРУШЕНЯ В МІСТАХ СХІДНОЇ СИБІРИ.

Іркутск і Благовещенск в руках повстанців.

ЛОНДОН, 26. грудня. — Останні вісти з Москви і Сибіри доносять, що положене Колчака і його правительства є дуже критичне. В многих містах східної Сибіри прийшло до отвертої революції проти правительства Колчака. Комунікація поміж містами перервана. Міста, як Іркутск і Благовещенск, мають находити ся в руках повстанців.

Адмірал Колчак уступив в користь ген. Семйонова.

ВЛАДИВОСТОК, 24. грудня. — Адмірал Колчак, командант війск всеросійського правительства у боротьбі проти большевиків, зложив головну команду з причини браку здоровля і іменував головним командантом ген. Семйонова, як се доносить телеграма, яку тут нині одержав представник ген. Семйонова.

Іркутск в руках революціонерів.

ПАРИЖ, 27. грудня. — Соціялісти революціонери утворили нове правительство в Іркутску, куди був перенесений осідок всеросійського правительства Колчака після здобутя большевиками Омска, як се доносять вісти, одержані урядовими кругами.

Революційні війска здобули зелізничу стацію в Іркутску, як се доносить урядовий звіт.

Премієр Колчаківського правительства, Пепеляєв, находить ся під теперішну пору десь на захід від Іркутска. Він виїхав був туди, щоби відбути нараду з Колчаком в справі утвореня нового кабінету. Третяков, міністер загр. справ, виїхав був також недавно з Іркутска, щоби стрінути ся з ген. Семйоновим, командантом козаків в байкальській области.

Соціялісти революціонери, користаючи з неприсутности головних членів правительства, зорганізували повстане.

Тут панує переконане, що Колчак ледви застане щонебудь зі свого правительства, коли поверне до Іркутска. Місце побуту Колчака незвісне.

(Соціялісти революціонери на Сибіри вже від давна домагали ся, щоби всеросійське правительство шукало підстави до згоди з большевиками, але Колчак і його прихильники виступили рішучо проти всяких переговорів з большевиками).

Анархія в трох провінціях далеко-східної Сибіри.

ЛОНДОН, 28. грудня. — Воєнне бюро доносить, що японські війска на Сибіри находять ся на полудневий схід від Байкальського озера, де стережуть зелізничого шляху, щоби забезпечити евентуальний поворот японським горожанам і урядникам.

В трох далеко-східних провінціях Сибіри панує анархія, а передівсім в губернії іркутській. В самім місті Іркутску — часть залоги підняла дня 24. грудня бунт і з нею получила ся часть мешканців. Бунтівники мають тепер у своїх руках місто по лівій стороні Ангари. Здаеть ся, що доля міста є вже припечатана.

Загально думають, що причиною револьти проти Колчака є інтервенція Колчака на конґресі земств, який радив дня 24. грудня.

Ген. Семйонов з поспіхом рекрутує жовнірів. Його силу в людях оцінюють на яких 40.000. Він мае у своїх руках контролю над Харбіном, столицею Манджурії, і иншими містами здовж манджурської зелізниці, повикидавши зі служби хінських робітників і урядників.

Хінці зі занятих військами Семйонова околиць повідомили правительство в Пекіні, що російські жовніри допускають ся рабунків і убийств. Рівночасно урядники Семйонова не дають Хінцям дозволу на виїзд з Манджурії.

Непорозуміне між Москалями і Чехо-Словаками.

ІРКУТСК, 25. грудня. — Між правительством Колчака а головною командою чесько-словацьких війск на Сибіри прийшло до великого напруженя. Командант західного сибірського боевого фронту, ген. Капель, визвав на двобій ген. Сирового, команданта чесько-словацьких війск.

Російські команданти підносять, що Чехо-Словаки захопили у свої руки льокомотиви, даючи через те спромогу большевикам забрати 120 поїздів з ріжними матеріялами і товарами. Чехи знова обжаловують ген. Семйонова, що він унеможливлює відїзд чесько-словацьким військам домів.

Естонія мае дістати від Росії частину резерви золота.

СТОКГОЛЬМ, 28. грудня. — Телеграма з Ревеля до „Свенска Дагбляд" доносить, що на мировій конференції в Дорпаті прийшло до згоди, на підставі котрої Естонія мае одержати 5 міліонів долярів в золоті. Се становить одну сотну часть російської резерви золота.

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

ПОЛЯКИ ПРОСЯТЬ АЛІЯНТІВ О ПОМІЧ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Сподіють ся на весну великого наступу большевиків на Польщу.

(Після кореспонденції **Едвіна Джеймса**).

ПАРИЖ, 28. грудня. — Патек, новий польський міністер для заграничних справ, заявляе, що він мае зовсім певні відомости, що большевики розпічнуть на весну проти Польщі великий наступ. І в тій цїли прибув Патек до Парижа, щоби випросити у аліянтів помочи для польської армії, аби її приготовити до війни з армією Леніна-Троцького. Він сподіеть ся додати кілька цікавих аргументів, коли на конференції дипльоматів буде обговорювати ся справу Росії.

Воно є зовсім слушно, що аліянти рішили не переводити військової кампанії проти большевиків, поясняе Патек, але він запитує, що зроблять аліянти, коли большевики розпічнуть наступ на Польщу або инші приязні держави.

Патек вважае дуже грізною небезпеку, яка грозить Польщі зі сторони большевицької армії, і тому вже слідуючого дня по обнятю уряду міністра заграничних справ він відїхав з Варшави до Парижа, щоби упросити у аліянтів помочи для польської армії.

В злуці з тим цікаво буде пригадати, що маршалок Фош вважав все польську армію за найуспішнійше оруже аліянтів проти большевицьких війск. У Франції панує сильне переконане, щоби поручити польській армії здобути Москву від большевиків. Звіт Патека приходить як раз в хвилю, коли армії Колчака і Денікіна слабо борють ся проти війск Троцького.

„Я прибув до Парижа і відси поїду до Лондону, щоби перевести в діло плян співділаня Польщі і аліянтів, — заявив дальше Патек. — Я сподію ся, що небавом прийде хвиля, коли ми будемо могли дискутувати над політичним союзом з Францією і Англією. Але під теперішну хвилю показуеть ся конечність сильного союза військового. На сїй підставі опираеть ся ціла політика аліянтів щодо Росії.

„В Лондоні рішено не робити мирового договору з большевиками. Рівночасно однак порішено також не вести війни проти большевиків. Але ся політика пасивности зі сторони аліянтів не виключае активної політики зі сторони большевиків. Тому я прийшов сказати аліянтам, що весна мае для нас несподіванки. Тепер пора, щоби до них приготовити ся.

„Ми знаемо зовсім на певно, що слідуючої весни большевицькі армії розпічнуть наступ проти нас. Показуеть ся, що ми опинимо ся самі супроти большевицького наступу, бо вісти про положене армії Колчака і Денікіна є некорисні. В Польщі ніхто не думае зрікати ся ролї, призначеної нам аліянтами, історією і географічним положенем. Нашу політику можна виразити двома словами „стій сильно". Але, коли ми маємо ставити успішний наступ, аліянти мусять дати нам матеріяльні средства.

„Доля Польщі, мир в Европі і успіх аліянтів в їх політиці супроти Росії зависять від зарядженЬ, які нині будуть постановлені".

Ст. Патек польським міністром загр. справ.

ВАШІНГТОН, 26. грудня. — Державний секретар Ленсінг і новоіменований міністер для заграничних справ Польщі, Ст. Патек, переслали собі взаїмно телеграми.

Польський міністер Патек повідомляе у своїй телеграмі Ленсінга, що він буде продовжати політику супроти Злучених Держав, яку розпочав Падеревскі. Секретар Ленсінг вислав привіт з нагоди його іменованя і признане за дальше ведене політики в давнім напрямі.

Падеревскі послом в соймі.

ВАРШАВА, 21. грудня. — Ігнац Ян Падеревскі, бувший премієр, є під теперішну пору послом в польськім соймі, де засідае між „людовцями" і „народовими демократами".

Папа вислав Полякам „сьвічку".

РИМ, 26. грудня. — Новоіменовані кардинали, архиепископ з Варшави, Каковскі, і архиепископ з Познаня, Дальбор, роблять великі приготованя до великого торжества, яке мае відбути ся у Варшаві 11. січня після їх повороту з Риму.

Оба кардинали привезуть зі собою сьвічку, яка горіла перед 50 роками підчас торжества канонізациї Юзефа Кунцевича, епископа полоцького, якого замордовано в 1623 р. у Витебску.

(Канонізація Кунцевича на „польського сьвятого" відбула ся 1867 р., а сьвічка, яку уживано в часі того торжества, була в перехованю польської колегії в Римі. Тодішний папа Пій IX приказав, щоби вона позістала там так довго, доки не буде перевезена до столиці свобідної Польщі).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business-manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцеляриї Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ ВІД ПОЛЬСЬКОГО ЗЛОЧИННОГО НАЇЗДУ!

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ ПРОТЕСТУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Український Народний Комітет в Злучених Державах взиває всі свої місцеві У. Н. Комітети, всі українські товариства, братства, сестрицтва, парохіяльні громади, Січи, клюби, спілки і т. д., в усіх місцевостях в цілих Злучених Державах, аби В СЮ НЕДІЛЮ, ДНЯ 4-го СІЧНЯ 1920, взяли участь в загально-українській протестаційній манїфестації проти ляцького нападу і розбою на нашій Галицькій Україні.

Всі українські організації в цілій американській републиці в той день вишлють телеграфічні протести до Сенату Злучених Держав, до державного секретаріяту і до аліянтських амбасадорів у Вашінгтоні.

Канцелярія У. Н. Комітету виготовила протести, які розсилае всім організаціям на готових телеграфічних блянках (їх треба вислати яко „найт леттер" в неділю вечір; кожда телеграма буде коштувати кількадесять центів).

Всі українські організації, без огляду на якінебудь політичні ріжниці, повинні взяти участь в протесті, а навіть приватні особи, американські горожани і українські горожани, можуть посилати від себе протести. Канцелярія У. Н. Комітету пришле готові протести кождому, хто зажадає. Можна протести посилати однакові, а можна також і відмінні.

Про всі вислані телеграми треба відворотною почтою повідомити Канцелярію У. Н. Комітету а адресу:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.
30 East Seventh Street, :: :: :: :: New York, N. Y.

котра перешле результати протестаційного дня до Европи.

НА ПРОТЕСТАЦІЙНИХ ЗБОРАХ ВСІ УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОВИННІ ЗАРЯДИТИ ЗБІРКУ ЖЕРТВ НА ПОКРИТЄ ТЕЛЕГРАМ І НА ФОНД ДЛЯ ПОМОЧІ І НА ОБОРОНУ НАПАДЕНОЇ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ. СЕ БУДЕ ПОЧАТОК УКРАЇНСЬКОГО ФОНДУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА 1920-ТИЙ РІК.

Крім того на тих зборах всі українські організації повинні ухвалити загальне оподаткованє на 1920-тий рік.

Всі жертви і викази посилати на адресу Українського Народного Комітету і виповняти чеки на:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE of U. S.

Братя і Сестри Українці і Українки! Станьмо всі громадно в обороні нашого нападеного краю!

Ляхи тепер уладжують свої штучні „збори" на Галицькій Україні, на яких ухвалюють, щоби наш край належав під Польщу, а нашим братям не позволяють на жадні збори, аби могли сказати своє слово і заявити свою волю.

ПОКАЖІМ ЖЕ МИ ТУТ, ДЕ МАЄМО ПОВНУ СВОБОДУ І ЗМОГУ СКАЗАТИ ВІЛЬНЕ СВОЄ СЛОВО, ЩО МИ, КОТРІ ПОХОДИМО З ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ, ПОТРАФИМО ЗА ОДИН ДЕНЬ БІЛЬШЕ УЛАДИТИ ПРОТЕСТАЦІЙНИХ ЗБОРІВ ПРОТИ ЛЯЦЬКОЇ НЕВОЛІ НА НАШІЙ ЗЕМЛІ НІЖ ЛЯХИ-НАЇЗНИКИ ПОТРАФЛЯТЬ ЗРОБИТИ СВОХ ЗБОРІВ НА НАШІЙ ЗЕМЛІ ПРОТЯГОМ РОКУ!

Зачинаймо Новий Рік боротьбою за волю рідного краю, а боротьба принесе побіду!

В Ню Йорку, дня 29. грудня 1919.

Український Народний Комітету в Злуч. Державах.

УКРАЇНСЬКА ЖАЛОБА В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

На розпорядок адміністратора української дієцезії в Злучених Державах, о. Петра Понятишина, відбули ся в минулу неділю в українських церквах жалібні обходи по жертвах польського розбою в Галицькій Україні.

Церкви були прибрані жалобою знадвору і внутрі. В церквах відправлено панахиди за помордованих Ляхами Українців і Українок в нападеній Галицькій Україні. По відповідних проповідях зложено жертви на поміч і оборону українського народу в Галицькій Україні.

Знадвору були також на церквах великі написи в англійській мові, які вістили прохожій публиці, що Українці в Злучених Державах в жалобі з приводу помордованих Ляхами братів і сестер в нападеній Галицькій Україні.

Церкви остануть в жалобі цілий тиждень.

Ті українські церкви, котрі не вспіли приготовити жалібного обходу в минулу неділю, уладять сей обхід в слідуючу неділю.

НАЙСТАРШОЮ І НАЙБІЛЬШОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ҐАЗЕТОЮ В АМЕРИЦІ Є „СВОБОДА". Вона виходить вже 27 літ, отже понад чверть сотки літ; вона є одинокою ґазетою, що лишилась дотепер з ріжних видавництв, закладаних на початку нашої іміграції в Америці.

НЮЙОРСЬКА УКРАЇНСЬКА ПАРОХІЯ ЗРОБИЛА ДОБРИЙ ПОЧАТОК

(Допись з Ню Йорку).

В неділю, дня 28. с. м. о. Підгорецький, загрівши нарід в церкві своєю короткою а горячою проповідию, відчитав відозву о. П. Пенятишина, дієцез. адміністратора, в справі жертв на визвольну боротьбу і на поміч старому краеви.

Не було в церкві ані одної особи, котра би не була зворушена до глубини серця. Парохіяни церкви св. Юрія в Ню Йорку постановили оподаткувати себе добровільно, навіть діти, бо 8-літний Володимир Дидина, син Василя, зложив перший жертву 1 доляра на ту високу ціль. Ніхто меньше не жертвував на початок як 1 доляра. Імена всіх жертводавців списали члени Комітету, котрі підчас панахиди перед „Іже Херувими" перейшли за жертвами, а то, о. Волинець, О. Савіцький, Петро Палега, О. Баляс, Сенько Гула, Ол. Федчишин, Мих. Желем і С. Гиса.

Ті, що не були приготовані до 10 дол. народного податку, обіцяли донести до місяця.

Честь Серафині Швець, за княжу жертву 100 дол. і є надія, що другі підуть за її приміром. Щира подяка прочим жертводавцям.

Много обіцяло жертвувати американські бонди („Ліберти Бондс") на „Визволене Галицької України".

В слідуючу неділю, дня 4. січня, 1920 р. скликує місцевий Український Народний Комітет велике протестаційне віче до Народного Дому в Ню Йорку точно о 1. год. пополудни, де зберуть ся всі організації, братства і сестрицтва, щоби запротестувати проти 25 літного мандату польського над Галичиною, і тоді виконають дальший поклик Українського Народного Комітету в справі протестів і жертв на визвольну боротьбу і поміч Галицькій Україні.

Честь нюйорській українській громаді і її провідникам.

КОНСКРИПЦІЯ В ЧЕТВЕР.

В четвер, дня 1. с. м. відбудеть ся конскрипція (спис людности) в цілих Злучених Державах, яка відбуває ся що 10 літ.

Кождий горожанин і чужинець (форенер), що живе в Злучених Державах, має виповнити блянкет конскрипційний. Має відповісти на 30 питань. Відповіди мусять бути правдиві і точні.

Звертаємо увагу, що Українці на питанє 20, 22 і 24 мають відповісти: **Ukrainian.**

АЛЇЯНТИ ЗА ПОЛІТИКОЮ ГАБСБУРҐІВ У ВІДНОШЕНЮ ДО ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

Австрійські цісарі охороняли на галицькій Україні при помочи військової сили дідичівську февдальну Польщу, що панувала і держала в неволі народ того краю.

Тепер, по побіді аліянтів, аліянтська мирова конференція продовжає на Галицькій Україні політику побитих і упавших Габсбургів.

Коли по їх упадку нарід галицької України скинув панованє і кайдани середновічної февдальної Польщі, аліянтська мирова конференція стала в її обороні. Дала їй усю поміч проти народу Галицької України; помогла їй прийти знова при помочі нападу до панования над народом Галицької України й оголосила, що кайдани, які та середновічна Польща принесла Галицькій Україні, є правні.

В той спосіб аліянтська мирова конференція показала перед сьвітом, що хотяй Габсбурги впали, але їх злочинна політика не пропала, бо вона, та мирова конференція, спосібна її воскресити і прозвати правною.

А мирова комісія американської републики, яка їхала до Парижа з 14 поїнтами президента Вілсона, дала теж свою згоду і поклала свої підписи для відбудованя середновічної польської тюрми на Галицькій Україні.

Се є найчорнійша пляма на цілій діяльности версальської мирової конференції, яку вороги демократії старають ся прикрити перед опінією сьвіта.

Але Українці американські і канадійські повинні висьвітлити сю справу перед опінією сьвіта, а особливо перед опінією народу американського і канадійського. Вони повинні в надходячім 1920-тім році ужити як найбільших зусиль і жертв, аби сьвітови показати той злочин, якого мирова конференція у Версалю допустилась над народом Галицької України, коли приняла і підписала польський злочин.

ПРИЙДЕ КАРА НАЇЗНИКОВИ,

В лютім, 1918, московські большевики напали на Україну і вона була змушена підписати мир з Німеччиною й Австро-Угорщиною в Берестю Литовськім.

Німеччина тоді використала прикре положенє України і наїхала своїм військом українські землї.

Але не на довго. За 8 місяців прийшов тому наїздови конець.

Небаром опісля московські большевики знова напали на Україну і заняли її. Тільки ще галицька Україна була вільна від большевицького наїзду.

Польська „република" тоді використала прикре, безпомічне положнєе малого українського краю і в маю сього року напала на нього та заграбила у свою неволю.

Але чи на довго?

Чи довго треба ще ждати, поки прийде на польського наїзника така кара, яка прийшла на німецького?

Ждати — довго, то не жди! — казав Франко.

Хто хоче, аби завтрішна днина принесла побіду, то мусить ставати до боротьби, а не ждати.

Не ждати ані хвильки!

Способів боротьби найдеть ся в кождім часі і усюди.

ЛЯХИ ДОБИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ РАНЕНИХ ЖОВНІРІВ.

Стрілець М. Ф., 4-тої сотні, I. куріня, 5-тої бригади, I. Гол. Корп. росказує: Дня 2. липня с. р. в часі українського наступу з Бзовиці на Оліїв попав я з девятьма иншими стрільцями II. сотні I. куріня V. бригади в польський полон через те, що Поляки перетяли нашу розстрільну і обійшли нас. Перед Оліївом Поляки добили трох наших ранених. Один з них був булавний десятник невідомого мені куріня нашої бригади, ранений в ногу, з перевязаною вже першою раною. Його добили, пробиваючи груди багнетом. Другий замордований був ранений в руку, третий в бік. Вони мали також перевязані перші рани. Їх убито пострілами в груди. Мене і девятьох наведених товаришів били польські жовніри по цілім тілї прикладами (кольбами), поки му удалось мені сховатись перед Івачевом в окопах і збіжем вернутись до своїх.

ПУБЛИЧНЕ НАСИЛЛЄ!

(З львівського дневника „Вперед").

Нечуване, нелюдське насилле — викиданнє українських родин на улиці серед зими, відбилось широким відгомоном не лише серед українського громадянства, але й польських поступових кругів, а відібеть ся і поза межами Галичини!

Яким правом викидає президент зелізниці, Барвіч, зглядно Носовіч, десятки родин зелізничої служби серед тяжкої зими на улицю?!

Чи був може судовий присуд на се?

Ні!

Барвіч, зглядно Носовіч, зробили се публичне насилле на власну руку!

Отже не дорогою закона, не хоч би замаскованим якимось розпорядком, а просто таким правом, яким польський шляхтич во время оно вішав хлопа!

Чи знають про се сторожі права, надпрокуратори Енґель і Червіньскі?

Ми довідуємось, що ґенеральний делеґат для Галичини, др. Ґалецкі, нічого про се не знає; директор поліції др. Райнлендер також нічого не знає; львівський маґістрат є безрадний, як заявив віцепрезидент тов. Обірек.

Всі вони заявляють, що є безрадні супроти нього, що сьогодня діеть ся на нашій землї!

Не помагають ніякі делеґації Горожанського Комітету, ні делеґації зелїзничників. — Барвіч викидає далї!

Закон, яким вславилась давно шляхотська Польща, істнує далї не лише в краю але й у Львові!

ГАЛИЦЬКА УКРАЇНА НЕ БУДЕ 25 ЛІТ В ПОЛЬСЬКІЙ НЕВОЛІ!

ГАЛИЦЬКА УКРАЇНА НЕ ПРИЗНАЄ ПОЛЬСЬКОГО НАЇЗДУ І НЕ ПРИЙМЕ ПОЛЬСЬКОЇ НЕВОЛІ ХОЧ БИ НАВІТЬ НА ОДИН РІК!

ГАЛИЦЬКА УКРАЇНА І ВЕСЬ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ВІДПОВІСТЬ НА ТУ ЗНЕВАГУ ЗІ СТОРОНИ НАЙВИСШОЇ РАДИ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ, ЩО ПРИЙМАЄ СЕ ЯКО ВИЗОВ ДО БОРОТЬБИ ЗА ВОЛЮ, І ЩО ПОТИ НЕ СПІЧНЕ, ПОКИ НЕВОЛІ НЕ СКИНЕ І НЕ ЗДОБУДЕ ВОЛІ.

Щадіть розумно!

Сей хлопець вже змалку пізнав, що значить розумно щадити. Він зачав купувати военно-щадничі марки (War Savings Stamps) Злучених Держав і тепер знає, що власне та ощадність є немов звеном в ланцюху і лучить до купи звена змагань до ліпшого, до успіху і до забезпеченя на старість. Він є ковалем свого щастя.

THE IMMIGRANT OF TODAY.

What the immigrant has contributed to the conomic and cultural achievements of America and the part that is cut out for him to play in the future life of the country were set forth by Rabbi A. H. Silver, of Cleveland, in an address before The City Club of that City.

"The immigrant of today is not inferior to the immigrant of yesterday," said Rabbi Silver. "He is just as poor in possessions and just as rich in promise as the immigrant of the thirties and forties and fifties. He is not guilty of a double allegiance. He does not refuse to be Americanized and he does not hinder the experiment in American democracy.

"Were I bent upon the task of establishing these facts", he continued, "I would not have to go very far afield to prove that the immigrant to America has contributed termendously to the economic and the political and the cultural achievements of America during the past years; that the immigrant has responded most eagerly and most readily to every intelligent agency for Americanization.

"And were proof needed of his loyalty, this war has yielded that proof abundantly and superbly. If the immigrant needed vindication, the war has vindicated him. If the immigrant needed justification, the war has completely and supremely justified him.

"I venture to say that no nation, not even France, which first felt the inundation of German invasion, responded so single-mindedly, so readily, so completely to the call of duty in the cause of civilization as did that rainbow of nations, that gem of a hundred glittering racial facets—the American nation.

"And no people fought more heroically and more unselfishly in this grestest of all wars than the Americna people. And why? Because each group felt the urge and press of a great past and the promise of a greater future. The Greek fought in the spirit of Leonidas, the Szecho heard in it the voice of Huss; the Italian caught the spirit of Garibaldi again expressing itself in glory, and the Pole, the spirit of Kosciuszko. The native of Ireland heard the voice of Emmet, and the Jew felt the impact of the spirit of Machbees.

"And all of them felt strongly the appeal of the great destiny of America, the sharm and grace of its wonderful promises which they were helping to make real. They fashioned the tools, built the ships and wielded the sword for the glory of their sires and the hopes of their children.

"Did you read the list of casualties as they came to us daily? Did you peruse the lists of the men who were singled out for distinction and honor, and did you catch the full significance of these mmes? The names spoke of ancient and distant Hellas, the wide-sweeping steppes of Russia, the crags and fens of Scotland, of the snow wastes of Finnland; they spoke of the Norse, and Dane, and Finn, and Szech, and Italian. They spoke of a hundred races and a hundred tongues, fused and blended into one by the headt of a great emotion. They spoke of an unsurpassed unity in spite of aracial diversity.

"* * * The world needed an experiment, not an experiment in democracy only, but an experiment in universalism, in cosmopolitanism. The world needed an experiment in real humanity; the world needed to establish the truth on a vast scale that national and racial and religious differences may be transcended by a holier and loftier cause and purpose; that the differences among peoples may be adjusted and harmonized in a spirit of a compelling hope and aspiration.

"And so, by the grace of God, America was established to prove this truth. America has become the great proving ground for the hopes of the world. America is the microcosm of which the whole of humanity is the macrocosm. America is not like unto other nations, and will not be like other nations.

"We are unlike them; we are all of them combined; we are their hopes, their souls, their blood, their strength, their passion and their genuis. America has taken them from the four corners of the earth and dissolved their partieularisms, crushed their crusts, and blended their souls. America has taken the many-colored strands and threads of the world and has woven the tapestry of a miniature humanity.

"America is neither Anglo-Saxon, nor Teuton, nor Celtfi nor Slav, nor Hebrew. It is all of these qlus, America uses race antecedents and race qualities as stepping stones. Race and race traditions may be a virtue or a vice as we use them or abuse them, just as your past may become helpful or harmful to you, as you dominate it or are mastered by it. In America we use our racial antecedents for the sake of our national purpose.

"America today is still a thing in the making, and every immigrant helps to make it."

Василь Пачовський.

НЕ ЗГИНЕ КРОВ ЗА КРАЙ ПРОЛИТА!

(З „Кровавої Книги“, присьвяченої героям Галицької Армії).

Стою як Яремія на руїнах,
Не маю слів і очи повні сліз;
І плачучи молю ся на колінах
За тих братів, що там ведуть на стіс.

Там каторга борцям у рідним краю,
Дітий їх не [illegible] матерій їх.
[illegible] рють —
А тут тікає решта у відчаю,
В сьвіт заочи тіка в незнану путь.

Пливуть валки розбитих серед шляху,
За ними кров пожежі у віблї,
Старці, жінки і діти серед жаху
Тікають в сьвіт із рідної землї.

Тікають із утраченого раю
Перед мечем озвірених Ляхів,
Голодні, босі, голі, у відчаю,
А в оці біль і гнів, — безсильний гнів!

Повз мене йдуть, що ще лелїють мрію,
Повз мене йдуть байдужі без чуття —
Повз мене йдуть кидаючі надїю —
Ідуть, ідуть без краю й без кінця.

І перейшли усі... Луна горіла,
Останні за собою запалили міст —
Душа сумна до смерти заболїла,
Як небо все засипалось від звізд.

Що-ж їм тепер казати Правду сьвіта,
Який на зорях писано нам суд?
Чи знов ми пропадем на многі літа,
Чи то лиш хвиля кари за їх блуд?

За що Ти покарав їх, Суде божий,
За що упав на мій народ Твій гнів?
Не досить бив їх в тїмя меч ворожий,
Хиба не шістьсот літ мій люд терпів?

А Ти мені в уста дав меч огненний
Кинути їм той грядучий жах!
А Ти казав крізь мене суд страшенний,
А Ти крізь мене вказував їм шлях!

Не слухали мене. Твого пророка,
Обкидали камінем і не зря',
Що йдуть кроваві сльози з мого ока,
В тюрму закинули як бунтаря!

І плакала душа у тьмі побита,
І чув я з гір високий Суд сьвітів:
„Не плач! Не згине кров за край пролита,
Вона нам зродить велитня з рабів!

Той Ікор створить полк із Вас огненний,
Що викреше із сонних мас народ,
І встанете як ураган страшенний,
І сповните завіт написаний з висот!“

ЗИМНОЇ КРОВИ.

Замітки про положення на Україні і про українську політику в теперішнім часї.

(З віденського тижневика „Український Прапор“).

Неясні і непокоячі вістки приходять з Камінця, а правду кажучи: не достає всяких вістож з Камінця. Тимчасом доносить польська преса — якої донесения подаємо на иншім місци — що армія Петлюри розбита; що більшість Галичан перейшла до Денікіна, що Камінець опорожнений або вже занятий Поляками; що Денікінови удаєсь проломити фронт і він наближаєть ся до Камінця. Деякі польські часописи, як „Час“, подають за „Україною“ правительственним органом в Камінци, що командант галицької армії генерал Тарнавський з шефом свого штабу Шаманеком арештовані за намір перейти до Денікіна; що родина отамана Петлюри і деякі його штабовці є вже у Львові, та, що диктатор Петрушевич збираєть ся виїздити до Румунії і т. д.

Ми привичені до брехливости польської преси в українських справах, а також і нитовала польською пресою „Україна“, „правительственний орган“, ніколи не визначалась серіозностю і тому осторожність наказувала би нам поставитись до всіх тих вісток з деякою резервою.

З другого боку одначе маємо з віродостойних жерел інформації щодо стану українського фронту й армії та відносин на території що доси в руках української армії, інформації, які ілюструють тамошнє положення в настільки невідрадних красках, що в основі донесень польської преси може лежати деяка або й ціла правда. Як би сї донесення були правдиві, то треба би приняти, що українське правительство втратило решту території або находить ся в передодни такої евентуальности, а українська армія частю перестала істнувати яко самостійна боєва одиниця, а частю перейшла на чужу державну територію через Днїстер і через Збруч, де її певно розоружать Румуни чи Поляки. Ще раз підчеркуємо тепер, що потвердження сих наведених вістий з української сторони нема, але зазначуємо, що положення в Камінци було вже перед двома тижнями крайно серіозне.

Українська держава находила би ся отже сьогодня в тім положенню, в якім ще недавно були Бельгія та Сербія, котрі у сьвітовій війні були на протяг навіть довшого часу втратили цілком свою територію і котрих голови, правительства, парляменти і штаби та недобитки армій мусїли шукати захисту на чужих територіях. В подібнім положенню була ще недавно і несвітська, антантами признавана Росія, коли признавані антантою її головачі, як і її заступники говорили іменем сеї-ж Росії з вигнання з Парижа. А однак сьогодня бельгійське правительство і парлямент сидять у Брукселї; Олександер Караджорджевич править з Білгороду втрое збільшеною Сербією, а правителі-ж несвітської Росії держать в Росії около половини давної російської імперії. Останні часи принесли вже стільки переворотів, змін і несподіванок, що з „нині“ ніколи майже не можна судити про „завтра“ і хто сьогодня, як каже народня пословиця „на сподочку“, завтра може бути на „вершечку“. Чиж сама Україна в сїй сьвітовій війні не перебувала найріжнороднійших переходів? Чиж далекий час, коли міліонові російські почища стояли за Карпатами і над Дунайцем, від угорського низу аж по Камчатку? Чиж два роки опісля не повстала вже наче фенікс з попелища велика українська держава, що заключила мир в Берестю Литовськім, щоби незабаром втратити на річ большевиків малощо не всю свою територію? Чиж далекий той час, коли Петлюра в авангарді німецьких військ входив до Києва, а Балбачан очищував береги Чорного моря і Задніпрянщину, та українська держава досягала на Сході майже етнографічних границь українського народу? А за останний рік не втратили ми вже Києва і чи не мусїло українське правительство опорожнити Камінця та переходити на галицьку сторону, щоби опісля знова відбити Поділле, Волинь, Київщину, а навіть хоч на коротко віднскати сам Київ і знова його втратити? Наче в калейдоскопі міняють ся події на Україні. І сьогодня, колиб навіть було правдою, що українське правительство мусїло перейти Збруч чи Днїстер, чи нема другого українського фронту за плечима Денікіна, де всякі Махни, Зелені, Ангели і т. д. ведуть партизанську війну з Денікіном? Разгром армії Петлюри і Петрушевича Денікіном та опорожнення решти української території українським правительством ніяк не є рівнозначні з лїквідацією української державности також як виперте галицької армії за Збруч не рішило ще зовсім справи Галицької України.

Національно-політичні питання се не гордійський узол, який можна розтяти мечем. Крім території, армії і правительства істнує ще народ і його ідея власної держави, а сих ні мечем ні шибеницями ні казаматами не задавить. Українська державна територія і українська армія можуть перестати істнувати, але не можуть перестати істнувати: десятки міліонів української етнографічної маси, яка вже сьогодня не є сею, що була з вибухом сьвітової війни; сотки тисяч борців, що служили в арміях галицькій і східно-українській, котрі лили свою кров нераз зі справдїшним спартанським геройством і самовідреченєм за самостійність України; міліони осьвідомлених війною, боротьбою і терпінням одиниць; не десятки але сотки тисяч українських інтелїгентів, розсіяних по Україні і на всему сьвіту. І не можна стерти зі сторінок історії факту, що український народ здвигнув свою державу в найтяжших условинах і в найтяжших условинах в боротьбі на чотири фронти серед революційної заверухи й анархії, нізвідки не маючи підпори, а навпаки, всупереч малощо не цілому сьвіту — бож за Польщею і за Денікіном стояли воєнні, фінансові і політичні засоби антанти, — боронив сеї державности через два кроваві роки кровю і зелїзом, кровю і зелїзом засьвідчаючи свою волю бути своїм господарем на своїй землї. Всї оспівані поетами національні боротьби о визволення Поляків, Італійців, Греків, Сербів і Болгарів, що вийшли також увінчались успіхом, не були більші ніж отся дволїтна війна Українців за свободу. Навпаки, порівнаннє випадає в користь Українців. Навпаки, кроваве сьвідоцтво своєї волі дав український народ з більшою силою ніж вичислені народи, за котрими — се треба признати — все стояли могутні протектори: Англія, Франція, Австрія і Росія, міжтим, коли Україна боролась виключно власними силами. Отсей вклад крови й ідеї, що його вложив український народ в історію Східної Европи, ніяка сила не зітре з лиця історії і він мусить дати свої результати. Над народом, що з оружем, з такою впертостю і в таких тяжких умовах вспів через два роки боронити своєї державности, не можна перейти до дневного порядку. Такого народу не можна віддати в чужу неволю без небезпеки для сьвітового миру, і не можна трактувати його державної ідеї яко неістнуючу і нереальну. **Про Україну яко про національно-державне поняття знає і говорить сьогодня цілий сьвіт, а українське правительство і взагалі Українці поза Україною в Европі, чи Америці, а також певне й Українці на Україні не дадуть сьому сьвітови забути, що українське питання треба розвязати по лінії, якої напрям вітичила дволїтня боротьба за свободу.**

Українське питання в значінню питання української національности розвязане вже невідклично. Лише малодухи можуть побоюватись, що можуть вернутись часи, коли супроти України примінювало ся засади „не было, нет і не будеть“. Вже перед війною отся дрібка конституції, яку мала Росія та загальний розвій демократії і націоналізму на Сході Европи захитали поважно примінимість сеї засади. По тій прояві національної волї, яку там принесли два останні роки, — поворот до сеї засади є виключений, а всяка спроба повернути до сеї мусить скінчитись невдачею. Українське питання в значінню української державности навіть як би зійшло покищо з арени правильної оружної боротьби, остає мимо того питанням міжнародної політики. Управильнюючи сьвітовий лад, реконструуючи Росію і визначуючи східні межі Польщі, антанта мусить рішити й українське питання. Як вказує справа Східної Галичини, для антанти не так легко перейти до порядку над українським питанням. Навпаки, вона числить ся з тим, що Східна Галичина, як се вже сказав сам Падеревський в польськім соймі, — край з українською більшостю, яка вже проявила була свою волю державними актами і з оружем в руках. Також не може антанта перейти до порядку над тим, що істнувала українська республика, українське гетьманство і знов українська републіка, та, що вони проявили своє житте державними актами своїх репрезентаційних і правлячих тїл, видвигнена волею народу і оружною боротьбою. Хоч би у своїм інтересі, щоби осягнути на Сході Европи мир та уладжені відносини, та, щоби зреконструувати на Сході Европи державну силу, яка давала би гарантію тривкости, внутрішнього ладу, виплатности і не була, як се певно сталоб ся з централїстичною царською Росією, союзником німецької реакції, антанта буде мусїти накинути Східови Европи новий правно-державний лад. Нема сумніву, що при тім мусить вона числити ся з волею українського народу бути господарем у своїй хатї.

В якій формі наступить отся розвязка українського питання, сьогодня передсказати годі. **Є ріжні можливости: самостійна українська держава, українська держава яко союзна держава російської федерації, Україна яко автономний край в російській державі і т. п.** З антантських рішаючих кругів не вчерпно говорено Українцям про федерацію. Примір Австро-Угорщини та бувшої скандинавської унії дають нам зразки таких формацій, де оба контрагенти заховують державність з деякими обмеженнями на річ їх спілки. Примір Баварії, Саксонії і т. д. вказують на можливість заховання державности низшого типу внутрі державности висшого типу. Примір Хорватії в бувшій Угорщині дає нам зразок автономного краю з правами, сягаючими в межі суверенности. Як бачимо, державність може проявити ся в ріжних формах і тому і Україна має перед собою ще ріжні можливости.

З тих всїх причин українська суспільність не вважаючи на се, що сталось, не може, не сьміє і не має причини впадати на дусї. **Мимо всього перед українським народом є велика будучина, тільки треба нам ясности думки, єдности ділання і живого піддертя своєї справи на сьвітовім політичнім ринку пресою, дипльоматією і т. п.** Як некідливою була би малодушність і зневіра з одного боку, так знов ще гірше погубними булиб доктринерство і політичний максималїзм. Штукою української політики тепер буде в даних обставинах осягнути для України найкрасші умови правно-державного істновання. Всеж одначе і з натиском треба віднести, що дві провідні думки мусять присьвічувати українській політиці: По перше — **засада обєдинання всіх українських земель в одним державноправнім організмі,** а по друге — **здобутте для них свого державного права,** без огляду на конкретну форму, в якій би воно мало проявитись.

ВІСТИ З УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО БЮРА В НЮ ЙОРКУ.

Смертність дітий у Злучених Державах.

Скільки дітий родить ся що року в Злучених Державах, годі точно обчислити і точної переписи нема. На ділі богато їх в переписи взагалі не почислено, так як лікар або акушерка не все дають властям знати про уродини. Длятого в Злучених Державах заведено так звану „територію реджістрації уродин", котра обнимає всі ті стейти, в яких є примус реджістрації народжених дітий. До тої території належать: шість стейтів Нової Англії. Індіяна. Канзас, Кентокі, Мериленд. Мішіґен, Мінесота. Ню Йорк. Норт Каролайна, Огайо, Пенсильванія, Юта. Вірджінія. Вашінґтон, Віскончін і Дистрикт Коломбії. Населене на тій території виносить 53 міліони душ, або коло 53 процент всего населеня Злучених Держав.

На тій території в 1917 році прийшло на сьвіт 1.353.792 дітий, або близько 25 уродин на 1.000 душ населеня. Одначе на кождих одинайцять дітий одно померло, не доживши навіть року житя. В деяких містах відносини ще гірші, бо до року вмирає кожда пята дитина.

Ще новійші цифри, показуючі велику смертність американських немовлят, подає „Ню Йорк Мілк Комітi", який представляє відносини панаючі в 1918 році в 167 містах Злучених Держав. В більшій частині тих міст процент смертности серед дітий є 100 на тисячу або більше. В шести містах він більший ніж 150 на тисячу.

Міжнародні кооперативні конґреси.

Кооперативний рух все стремів до того, щоб окремі кооперативні спілки в кождій країні обєднати в однім краївім кооперативнім союзі і укріпити поміж ними взаїмну звязь. Але вже від 1885 року видно дальше змагане до міжнародної злуки кооператив. В 1892 році був заснований Міжнародний Кооперативний Союз, котрий з того часу відбув девять міжнародних конгресів — послідний в Глезґо (Англія) в 1913 році. Слідуючий, десятий, конгрес мав бути в 1916 році в Базель (Швайцарія), але перешкодила війна, котра не дозволила сходити ся кооператорам з ворожих держав. Аж по війні, в лютім і червни сего року, два кооперативні конґреси, що радили в Парижи, приготовили на ново діяльність Міжнародного Союза.

Після ухвали принятї на Гамбурськім Конґресі в 1910 році цїли і завданя Міжнародного Кооперативного Союза є тепер такі:

1. Пропаґанда кооперативних принципів і метод; 2. поширене кооперації в усіх країнах; 3. удержане приязних відносин поміж членами союза; 4. збірка кооперативної статистики; 5. достарчуване інформації про кооперативний рух; 6. піддержка торговельних зносин поміж кооперативними організаціями ріжних країн.

Сейчас після підписаня розєму в кооперативних кругах підняли ся голоси, щоби скликати представників центральних кооперативних організацій ріжних країн для представленя кооперативних домагань на Мировій Конференції. Екзекутивний Комітет Міжнародного Кооперативного Союза, не могучи ще зібрати міжнародного конґресу, скликав таку конференцію до Парижа на 7 до 10 лютого 1919. В конференції принимали участь представники кооперативних організацій Бельгії. Чехії. Франції, Греції, Італії. Литви, Росії. Англії і Злучених Держав. Головною справою нарад було питане міжнародної кооперативної торговлі і справа помочі знищеним війною країнам.

Друга міжнародна кооперативна конференція відбула ся в Парижи в днях 26 до 28 червня с. р. Прибули представники і делєґати кооператив з Америки, Вірменії, Бельгії, Чехії, Фінляндії, Франції, Грузинської Републики, Англії, Греції, Голяндії, Литви, Румунії, Росії, Швеції, Швайцарії і України.

Результати нарад зібрані в слідуючих принятих резолюціях:

1. Міжнародна торговля.

Союзна і Невтральна Конференція, відбута в Парижи 26, 27 і 28. червня 1919, заявляє, що конечно треба зорґанізувати, як можливо найскорше, міжнародні кооперативні торгові зносини з цїлию заснованя Міжнародної Кооперативної Торгової Орґанізації.

Конференція не потребує ще раз доказувати, що події послідних літ виказали необхідну конечність установленя тих зносин яко способу боротьби проти тростів, спекуляції товарами і хаотичної капіталістичної продукції.

Щоб здійснити ту цїль, конференція признає конечним заснувати комітет зложений з делєґатів кооперативних союзів, як з тих, що належать до Міжнародного Союза, так і з тих, що заявляють свою готовість приступити.

2. Кооперація на знищених війною територіях.

Союзна і невтральна Конференція, зібрана в Парижи 26, 27 і 28 червня, висказує думку, що конечно треба зорґанізувати окремий комітет для розслїдженя потреб тих країн, які були знищені війною, і потреб нових держав; що також конечно треба заспокоїти їх потреби, достарчуючи їм товарів, відкриваючи їм кредит, позичками і иншими способами з піддержкою істнуючих кооперативних союзів. Комітет має бути зложений з делєґатів національних кооперативних союзів.

Соціялізація в Німеччині.

Мало не всї програми Німецького Тимчасового Правительства, поміщені в многочисленних проклямаціях і заявах виданих по упадку монархії, заповідали меньше або більше загальними фразами соціялізацію або націоналізацію індустрії і торговлї. Вже в другім тижни свого правлїня Тимчасове Правительство назначило окрему „комісію для соціялізації", зложену з добре відомих економістів і практичних громадських діячів. Та комісія мала розглянути ся в усїх проектах соціялізації, рішити, які підприємства вже досиїли до неї, і предложити правительству відповідні пляни.

Слово „соціялізація" не має точно означеного значіня. В головнім воно значить, що ті мастки, які є основою економічної системи, повинні управляти ся на користь загалу, а не окремих одиниць. Питане, яку форму має взяти соціялізація, не було й рішене німецькою Соціялізаційною Комісією, в котрій независимі соціялісти мали більшість. Тільки в одній точці згодили ся всї члени комісії, а власне, що найгіршою розвязкою булаб державна адміністрація, бюрократична і не продуктивна. Сей факт тим більше помітний, що й Ленін в своїй недавній брошурі „Перші обовязки Совітського Правительства" признає, що правительственна адміністрація показала ся невдачею.

Поміж Комісією для Соціялізації і Міністерством Народного Господарства приходило до неустанних непорозумінь. Зробивши начерк загального соціялізаційного законопроекту і кільна законопроектів для соціялізації окремих індустрій, в цьвітни сего року подала свою резолюцію. В довгім документі, підписанім Кавтським і проф. Франке, Соціялізаційна Комісія заявила, що від самого початку вона мусїла бороти ся з опозицією, явною або тайною, з боку Міністерства Народного Господарства, котре робило їй неустанні перешкоди і в рішаючих моментах відбирало її вплив.

Загальний Соціялізаційний Закон, на якім опирають ся всі слідуючі законопроєкти соціялізації, був ухвалений Установчим Зібранєм в марті сего року. Зміст його такий:

Арт. 1. Є моральним обовязком кождого німецького горожанина так уживати своїх умових і фізичних сил, аби з того була як найбільша користь для загалу.

Робуча сила вважаєть ся найцїннїйшим економічним добром народу і длятого буде стояти під окремою охороною Державного Правительства. Кождий Німець має мати можливість заробити собі на житє своїм власним трудом. В случаях, коли такої нагоди йому нема, він має дістати средства для прожитку.

Арт. 2. Державному Правительству дасть ся повновласть:

1. Постарати ся, щоб законодатною дорогою і за згодою відповідних винагороди під управу загалу перейшли всї ті економічні підприємства, які є здатні до того, а зокрема експльоатація природних богатств і ужиток сил природи.

2. В случаях потреба переводити під громадську управу продукцію і розділ економічних засобів.

Арт. 3. Соціялізацію має переводити державне правительство, федеральні краї, громада і громадські спілки або автономні економічні орґанізації. Ті автономні орґанізації мають бути піддані під нагляд державного правительства.

Арт. 4. На основі арт. 2 сего закона окремими державними законами буде нормована соціялізація твердого угля, лїґніту, коксу, водної сили і иньших природних жерел енерґії. Углекопство має бути соціялізоване первим.

З окремих соціялізаційних законопроєктів у Німеччині доси ухвалено лише соціялізацію угля і соціялізацію поташової індустрії.

Націоналізація углевих копалень в Америці.

(Програма американських углекопів, виражена в резолюції загальної конвенції „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка").

Углекопство є основною індустрією, необхідною для економічного житя народу і для добробуту горожан.

Многоважні углеві богатства нашої краіни стоять у власности і під контролею приватних інтересів. Під пануючою системою приватної власти угля добуваєть ся перше всего для зисків власникам углевих копалень. Під тою системою продукція угля характеризуєть ся величезною економічною розтратою.

Незрівнані природні богатства Америки, передівсїм в дереві й углю, нищать своєю продукційною системою, яка витрачує 33 до 50 процент тих богатств лише длятого, аби капіталісти, котрі взяли собі на власність те необхідне для всїх людий добро, могли загарбувати собі як найвисші дивіденди.

Ми думаємо, що углеві засоби нашої країни повинні бути власностию всего громадянста і повинні стояти під управою всего народу, в його інтересі, для його користи і вигоди.

За нами прийдуть нові і незлічимі поколїня людий і американський нарід нашого часу має сьвятий обовязок перед ними охоронити і захоронити ті великі скарби, котрими так щиро обдарила нас щедра природа.

Наші углеві засоби є первородним правом американського народу, тепер і на всю будучність. Тому американський нарід має негайний обовязок не допустити до злочинної розтрати тих засобів під приватною власностию і заставити правительство до переведеня націоналізації углевої індустрії Злучених Держав.

Під приватною власностию, коли продукція ведеть ся для приватного зиску, панує гасло: „Після нас нехай прийде собі потопа сьвіта".

Його треба замінити такою системою, в якій продукція буде мати за цїль загальну користь і добро, а економічна розтрата зробить місце охороні народної спадщини для будучих поколїнь.

Ми, обєднані углекопи Америки, зібрані на інтернаціональній конвенції, представляючи робітників, котрих житє та добро дітий і внуків залежить від углевих копалень нашої країни, отсим заявляємо, що домагаємо ся негайної націоналізації углевої індустрії в Злучених Державах.

Ми поручаємо нашим юнїйним урядникам і міжнародному екзекутивному комітетови виготовити і предложити конґресови законопроєкт з слідуючими постановами:

1. Щоби правительство актом конґресу забрало на себе всї углеві запаси в Злучених Державах, які є тепер власностию приватних інтересів, купуючи ті запаси і терени за цїну їх дїйсної вартости, після оцїнки, зробленої уповновласненими аґентами федерального правительства.

2. Щоб углева індустрія була під управою федерального правительства і щоб углеві робітники мали справедливе представництво в таких радах і комісіях, які мають зарядкувати справами углевої індустрії, а зокрема щоби мали право рішати в питаннях заробітної плати, годин праці, суперечок і жалоб в індустрії.

3. Розуміючи, що маси американського народу, хоч в них забрано право власности угля і инших природних богатств, все таки контролюють правительство Злучених Держав; і розуміючи, що успіх наших змагань, аби перевести націоналізацію углевої індустрії, залежить від нашої здатности переконати більшість американського народу в справедливости сего проєкту, ми отсим поручаємо нашим юнїйним урядникам і міжнародному екзекутивному комітетови, щоб усею силою приєднували увагу американського народу і симпатію та піддержку всїх проґресивних сил для справи націоналізації углевих копалень і природних богатств взагалі, з огляду на будучність народу і принцип громадської власности всїх природних богатств.

ІСААК МАЗЕПА.

Ісаак Мазепа, іменник славного українського гетьмана Івана Мазепи, теперішний президент міністрів Української Народної Републики, родив ся в 1884 р. Є він сином українського поміщика з чернигівської губернії.

В 1910 р. укінчив він університетські студії на фізичнім і математичнім виділі. Довший час перебував він за границею, де студіював політичну економію. Ще підчас університетських студий був він занятий в статистичнім бюрі міністерства рільництва. В 1908 р. був він членом економічної місії на кіргізьких степах акмолинської области. В 1909 р. брав він участь в такійже анкеті в семеричинській области. Після його повороту міністер рільництва повірив йому економічні студії над сїнокосами нижненовгородського земства. Сему посьвятив він три роки від 1911 до 1914. В останнім році занятий був працями в катеринославській губернії.

Від вибуху війни занимав ся він апровізацією армії на північнім Кавказі і в области Кубанї і Тереку. Після 1915 р був він на службі міністерства рільництва в Катеринославі.

Від вибуху революції був членом Губерніяльного Комітету для апровізації і занимав се становиско аж до розвязання большевиками сего комітету в січни 1918 року.

Дня 13. серпня соціяльно-демократична партія вибрала його громадським радним міста Катеринослава, а в січни 1918 р. став він членом катеринославського земства. Большевики усунули його з многими його приятелями від власти, яко противбольшевиків. Після уступлення большевиків іменувала його Центральна Рада першим комісаром катеринославської губернії, де він позістав аж до замаху Скоропадського. Усунений від власти гетьманом, він видавав в Катеринославі часопись „Наша справа". В січни 1919 р. був він членом конґресу українських хліборобів цілої катеринославської губернії.

Президент міністрів Мазепа є горячим патріотом і демократом. Його ідеалом є независима Україна, ні від Німців, ні від московських большевиків, ні від минувших царистів. Він є сторонником ...

(„Вперед").

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія, від. 364, вибрало отсих нових урядників: Н. Бусько, предс.; М. Бунко, заст. предс.; І. Шарко, секр.; Ю. Білецький, заст. секр.; І. Синюк, кас.; Н. Кузїв, заст. кас.; С. Чорний і І. Сподар, контрольори; Г. Венс, доглядач хорих. — І. Шарко, секр.

ІСТ ЮНҐСТАВН, О. Тов. „Сокіл", від. 218, вибрало на річнім мітінґу дня 21. грудня б. р. отсей новий уряд: М. Бурка, предс.; П. Залановський, заст. предс.; М. Стахура, секр.; І. Данильчак, заст. секр.; С. Шубеляк, кас.; І. Клюс, заст. кас.; Ф. Омелян і М. Богач, контрольори; І. Літепло і С. Сорока, доглядачі хорих; С. Остинівський і І. Процак, прапорники; Т. Адамяк і І. Гільковнч, післанці; І. Сироняк, дверник. Мітінґи будуть відбувати ся кождої третої недїлї по першім, о годині 1-шій пополудня. Нових членів будемо принимати через три місяці без вступного до товариства, а за половину вступного до У. Н. Союза. — М. Бурка, предс.; С. Шубеляк, кас.; М. Стахура, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки міста Львова", від. 143, вибрало на річних зборах дня 19. грудня б. р. отсих нових урядників: Я. Олинців, предс.; О. Васильців, заст. предс.; Е. Душник, секр. рек.; П. Мельничук, секр. фін.; Т. Прудивус, кас. Місячний мітінґ відбудеть ся в пятницю, 2. січня 1920, в Народнім Домі під ч. 217 Іст 6-та ул. Новий уряд взиває всїх членів прибути на той мітінґ. Котрі Українці ще не є членами У. Н. Союза, можуть вступити до сеї орґанізації в протягу грудня, січня і лютого за половину вступного, а до товариства без вступного. Котрі члени не будуть приходити на мітінґи товариства, зістануть суспендовані. — Я. Олинців, предс.; Е. Душник, секр.

БЕРВІК, ПА. Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 164, вибрало на річнім мітінґу дня 7. грудня отсих урядників: В. Ґрещук, предс.; П. Ґелетій, заст. предс.; М. Федорко, кас.; І. Чорний, заст. кас.; Н. Піціль, секр. рек.; М. Шкабарський, секр. фін.; М. Грещук, І. Джох і В. Новомлинський, контрольори; В. Пилипко, прапорник; Я. Фресик, господар галї. Мітінґи будуть відбувати ся кождої першої недїлї по першім в галї церковній, о 2-гій годині пополудни. — Н. Піціль, секр.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 56, вибрало отсей новий уряд: В. Когут, предс.; Я. Вітенко, заст. предс.; М. Пуцило, секр.; М. Тіюник, заст. секр.; П. Вітенко, кас.; І. Кітляк, заст. кас.; Ю. Севкий і О. Куляба, контрольори; П. Наконечний, атаман; І. Панько, прапорник; А. Сояк, доглядач хорих; Д. Чмерит, дверник. — В. Когут, предс.

ОЛІЄН, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 363, подає до відома, що на річнім мітінґу вибрано отсей новий уряд: С. Луцишин, предс.; А. Неподадний, заст. предс.; Г. Підскальний, секр.; І. Костів, заст. секр.; М. Самаонда, кас.; М. Луцишин, заст. кас.; І. Базїв і А. Лялюк, контрольори; М. Тупик і М. Данилишин, доглядачі хорих; І. Базїв, капітан; Н. Кубарик, прапорник; І. Костів, господар; М. Геник, опікун дітий. Повідомляєть ся всїх місцевих Українців, що наше товариство буде принимати нових членів в січни і лютім без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Се є добра нагода для тих, котрі ще не стоять в товаристві а мали би хоту вступити. — Г. Підскальний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. „Сокіл", від. 336, подає до відома, що річні збори відбудуть ся 1. січня 1920 р., о годині 12.30 пополудни. Взиваєть ся місцевих і позамісцевих членів, аби на сей мітінґ прибули, бо буде вибір нових урядників. Котрий член не явить ся, підпадає карі 50 цнт., а урядник $1.00. Від кари буде увільнений тільки той член, котрий повідомить уряд, з якої причини не може прибути на збори. — Г. Дума, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Михаїла, від. 209, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 1. січня 1920, в галї церковній, о годині 1-шій пополудни. На сей мітінґ обовязком кождого члена явити ся, бо будуть важні справи до полагодженя, а то справоздане урядників, справоздане контрольної комісії і вибір нового уряду. На сїм мітінґу будеть ся принимати нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. Тож до дїла, братя, при добрій нагоді, бо се є одинока найсильнїйша і найпевнїйша орґанізація в Злучених Державах. — М. Водяк, пр.; М. Дмитрів, секр.; Й. Тилька, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, подає до відома всім своїм членам, що річний мітінґ відбудеть ся в суботу, 3. січня 1920, о годині 8-мій вечер точно, в галї Укр. Нар. Дому під ч. 217 E. 6th St. Неприсутний член або урядник буде караний після статута. — М. Марків, секр. фін.

Омелян Карашкевич.

ОЙ В ЗЕЛЕНІМ ЛУЗІ КАЛИНА ПИШАЛАСЬ.

(ПІСНЯ).

Ой в зеленім лузї калина пишалась,
У пишній сусїдоньку дубі розкохалась,
В тім зеленім лузї хатина стояла,
А в хатині дівчинонька жила
[розцьвиталась,

В тій дівчині з лугу козак залюбив ся
Та з любови як калина зараз, знай,
[змінив ся.
Як калина в лузї до сонця красуєсь,
То круг нього молодого сьвіт немов сумує.

Гей калина гнеть ся, калина сьміє ть ся,
А круг серця козаченька гадинонька
[вєть ся.
Ой у лузї, в лузї зацвила калина,
Ой не хоче молодого козака дївчина.

Ой калина цьвітом сусїда чарує,
А дївчина козакови скору смерть віщує.
Якжеж кущ калини тай зачерновів ся,
То вже тому козакови з туги вік
[скінчив ся.

THE POLISH REGIME IN GALICIA

HOW POLAND EXECUTES THE MANDATE OF THE PEACE CONFERENCE.

By giving authority to the Polish Government has the Supreme Council thoroughly thought of the consequences of this decision for the Ukrainian population? The lines which follow, explaining these consequences under the most vivid colors are but a pale image of that hell in which the Ukrainian population have lived during the long months of Polish occupation. We will endeavor to picture this Polish hell in its most general lines, as far the narrow frame of an article will allow and we declare that we have numbers of facts at our disposal to bear witness to our affirmations.

* * *

The Polish Army equipped by France advanced to the East. The Ukrainian army not being in a state to resist it, owing to lack of munitions, withdrew. The Polish army has, moreover, the moral support of the Allied and Associated Powers and the authorization of the Supreme Council. You imagine that it is a war where the articles of international law are observed?—No.—It is a wholesale extermination of the Ukrainian population on a preconceived plan. Masses of the civilian population are massacred, because it is the most sure means of reducing the numbers of the Ukrainian population. The best illustration of the manner the population is executed without trial is furnished by the improvized shooting of a memzer of the Ukrainian Government in East Galicia, the Secretary of State for Agriculture, M. Martinets, who had been found ill in a hamlet in the mountains.

The villages were set on fire. The possessions of the Ukrainian peasants were confiscated by the Polish army. The bodies of the peasants, who had been hanged, decorated the triumphal march of the Polish troops.

The Ukrainian soldiers who were taken prisoners wer esubmitted to the following treatment. First of all, they were stripped of everything and then they were beaten with sticks. Bruised and starved the prisoners were then taken away in long columns. The Ukrainian population who brought food for the prisoners were not allowed to go near them. Every Polish soldier of the convoy could, if he wished, shoot or knock down the prisoners, simply for the pleasure of doing so.

Here is one of the acts which has occured very often. The train which runs from Tarnopol to Lemberg conveyed the prisoners and the Ukrainian functionaries. Among them was the railroad inspector Malichevsky. On the way a Pole spread the report, naturally false, that Malichevsky was a Ukrainian judge who had condemned Poles to death. At every tsation Polish soldiers and even their comrades, former Austrian functionaries struch him with sticks and kicked him.

* * *

Behind the line, they have continued to purge East Galicia of Ukrainians. They imprisoned the priests, the school-masters, the functionaries, the lawyers, the doctors, the patriotic peasants who played a more or less active role in the building up of the Ukrainian state. The number of interned amounts to 100,000 men.

Here is an incident which shows the way the Poles have respected international law. In February, 1919, following upon an accord between the Polish Government and the Ukrainian Government, when Lemberg was in the hands of the Poles, a Ukrainian commission was created in that city for the exchange of prisoners and those who had been interned. Two of the members of the commission, Doctor Okhrimovich, a Bank Manager, and Doctor Studinsky, a University Professor, were interned in a concentration camp at Dombie under most inhuman conditions.

* * *

Would you like to know in what state the concentration camp was? The reader will be able to gather an idea from the description given by the newspaper "Robotnik" of Warsaw, a Polish organ of the socialist party which counts among its members M. Pilsudski, President of the Polish Republic.

The Polish paper describes the concentration camp as a *camp of death.*

But, let the figures talk. From the reports of the International Red Cross which the Polish censor allowed to appear in the Ukrainian paper "Vpered" (published in Lemberg, East Galicia), in the four camps at Brest Litovsk there was a daily average of 180 deaths in the month of August, 1919, and on the 10th and 11th of October there were 1124 deaths. This is one of the methods, in addition to the shooting and the hanging, that they employ to make the Ukrainian population one of the minorities of the country.

* * *

Those who have escaped from the bullets, the scaffold or a concentration camp are threatened with famine which will bring about death.

Having occupied East Galicia, the Polish Government was evidently engaged to look after the revictualling of the population, but the Polish economic regime takes its inspiration in East Galicia from the maxim: "For the enemies of Poland, no land, no work, no bread". The enemy of Poland is every Ukrainian who will not become a Polich subject.

The great rural property is colonized by Poles brought from Poland. To sell land to the Ukrainian peasant is an act of treachery toward Poland.

They do not even dream of reconstructing the devasted regions nor to supply food to the Ukrainian population.

In all the private and public enterprises the Ukrainians are boycotted.

The Polish government has put a foot down on all the Ukrainian functionaries, and them informs them that if they wish to resume their offices they must swear allegiance to the Polish State and people. It is evident that no Ukrainian functionary could agree to accept such an oath so they have been deprived of all resource during many months of misery and high cost living, which amounts to a condemnation to death by starvation of thousands of Ukrainian families.

The Polish Government has not the right to exact such an oath, East Galicia does not belong to Poland, it is simply a Ukrainian province upon which it exercises a mandate which has been conferred upon it by the Supreme Council.

In different parts of East Galicia and in Volhynia the Polish military authorities are recruiting the Ukrainian population by force.

* * *

In their endeavors to compel the Ukrainians to swear allegiance to the Polish State, the Polish Consulates go so far as to refuse passports to the Ukrainians in the United States and Canada who want to return home and exact that they first of all swear allegiance to Poland and that they proclaim themselves Poles.

* * *

After having evicted the Ukrainian functionaries the Polish authorities have suppressed the Ukrainian professors of the University of Lemberg, who had the right to teach in the Ukrainian language. But this was not enough, these same authorities have driven the Ukrainian students out of the same university. The method employed was very simple, it was announced that only students of the Polish Republic, who had done their military service in the Polish army could enter. As no Ukrainian student would ever say that he was a citizen of the Polish Republic and would not join the Polish army, entrance to the university of Lemberg will never be possible for him.

The Shevchenko Scientific Society had decided to open some private University classes for the Ukrainian students. The Polish authorities forbade the opening of the classes. The Pierre Mohila Scientific Society had the same intention but it saw that the Polish authorities were about to take similar measures toward it so it dropped the idea.

* * *

At the same time the Polish press announced that the Council of Ministers of Warsaw were deliberating on the foundation of a Ukrainian university at Lemberg.

A public meeting was held on September 25th at Lemberg to demand the annexation of East Galicia to Poland. In the course of the reunion someone proposed to protest against the foundation of a Ukrainian University at Lemberg. M. Bryl, a member of the Diet of Warsaw then declared: "There is no necessity whatever to protest, the Prime Minister, M. Padedewski has submitted to the Council of Ministers the project for the foundation of a Ukrainian University in Lemberg, solely, to prove to the Peace Conference that the Government is taking measures on its own initiative for the educational needs of the Ukrainians and that in consequence, it will not be doing any harm to the Ukrainians to submit them to Poland. But the Polish Government has no intention whatever of founding this university. That is why this protest is in no way necessary and that, on the other hand it would only compromise the Polish cause before the Peace Conference."

In face of this declaration the meeting decided not to vote on the protest.

M. Paderewski can boast in Paris that the Polish Cabinet is preoccupied with the Ukrainians and even wants to found a Ukrainian university whereas in reality it has been forbidden the opening of the Ukrainian private classes.

* * *

The Ukrainian press has ceased to appear with the arrival of the Polish troops in Galicia. After having occupied Lemberg on November 22, 1918, the Polish authorities have ordered the Ukrainian newspapers to print in double characters: Ukrainian and Latin. This order has been in vigor for several months.

During these few months, only the Ukrainian socialist paper "Vpered" has appeared, all the others having been forbidden. The journal published in the Polish language for the defense of the Ukrainian interests has also been banned. In March, 1919, "Vpered" itself was suppressed, and for many months East Galicia had no Ukrainian paper. It was only in September, 1919, that several Ukrainian papers appeared, submitted to a most rigorous censorship. One fact show how severe was this censorship: "Vpered" had commenced to publish a list of deaths which had occured in the prisoners camps, a few days later, the paper received the order to cease the publication of this list.

* * *

In the whole of East Galicia meetings were held under the auspices of the Polish Government to approve of the resolutions which are to be sent to the Supreme Council for the definite annexation of East Galicia by Poland.

One would think that the Ukrainian population would have enjoyed the same rights of assembly? It is an error! The Ukrainian population has not the right to make itself heard.

* * *

What laws are in vigor in East Galicia?

International law requires that only the laws in operation at the time of the occupation should remain in force, that is to say the laws of the Ukrainian Republic. These laws have naturally been abrogated by the Polish Government. Perhaps then, the Austrian laws which ruled East Galicia before the proclamation of the Ukrainian Republic have been put into force? This is so, but only in so far as they were favorable to the Poles. The law and the orders which the Ukrainian population had conquered in Austria through long strife, laws and decrees favorable to the Ukrainian nation and to its language have been abrogated by the Poles.

* * *

In a word the Polish Government has taken advantage of the mandate given to it by the Supreme Council to us eall its strength to morally, physically and economically destroy the Ukrainian population in order to prevent it from opposing to the annexation of East Galicia by Poland and to the Polonization of this Ukrainian country. Should this regime last much longer the Ukrainian population will gradually disappear. That which remains will be economically and morally worn out.

The Ukrainian population has no protection whatever against this regime. When the Ukrainians of Galicia appealed to the representatives of the Entente, they were informed that the Entente Powers could not intervene in the internal affairs in Poland. East Galicia does not in any sense form a part of the Polish state and that which is taking place is not "the home affairs of Poland"...

* * *

When the Ukrainian people are shot down or are hanged on the Polish scaffolds, in their prisons and in their concentration camps, decimated by starvation or infectious diseases, incapable of making their protests heard against their butchers, the Supreme Council deliberates for many months on the statute of East Galicia, without coming to a decision because M. Paderewski threatens to refuse to sign the act of the Supreme Council unless East Galicia is definitely ceded to Poland. The Supreme Council hangs fire at every Polish caprice whereas in East Galicia the population is dying from the horrors of starvation. This fact is not taken into consideration by it. The Ukrainian representatives have not even been listened to whereas the Polish representatives are called in daily to give their opinion.

In our last number, we pointed out what was to be done in East Galicia.

1st.—Place the Polish administration in East Galicia without delay under the control of an interallied commission.

2nd.—Give a political status to East Galicia as soon as possible which will assure it that which was promised by the Supreme Council, namely: the autonomy of its territory, political, religious and personal freedom and the right of free disposition. It is evident that all this cannot be assured so long as the Polish domination weighs upon her.

I appeal to the inner conscience of the members of the Supreme Council to take upon their own shoulders the responsability of the sufferings of the Ukrainian people of East Galicia.

I appeal to the conscience of the civiiized world! Nowhere during these four years of war has such a terrible state of things been signalled than that for which the Polish Government is responsible in East Galicia. And the civilized world, does it not protest against this Polish barbarism, and will it not protect the four millions of Ukrainians from destruction?

Dr. Michael Lozinsky.

ДЕНІКІНСЬКЕ БОЖЕВІЛЛЄ.

Ґенерал Денікін взяв ся доказати безнадійного діла. Він докладає усіх зусиль, щоби воскресити труна „єдиної і неділимої" Росії. Могутня филя революції розвалила стару тюрму народів. Народи освободились і створили свої національні републики на основі права на самоозначеня. За два роки революції зросла національна сьвідомість народів давної Росії. Національні ідеали стали загальним добром. Не лиш інтелігенція, але також широкі верстви робітництва і селянства почули ся сьвідомими членами свого народу, пізнали свою окремішність, визначили межі своїх національних територій, потворили свої власні національні уряди і виставили національні армії для оборони своїх національних републик. Вони успішно боронили національні републики свої від нівелюючого впливу большевизму.

При творенню власних національних републик пійшли народи збитою масою. Клясові і релігійні суперечности уступили на другий плян. Бідні і богаті, інтеліґенти і простолюдє — всі стануди під прапор власних національних держав. Всі, що бажають добра, свободи, розвитку цивілізації і культури своїм народам, взяли ся за будову й оборону своїх національних републик. Національна революція в Росії стала ся конечною потребою розвитку людської культури, національні републики стали ся успіхом і конечностию віднесення людської цивілізації.

Зусилля і змагання давних царських ґенералів Денікіна, Юденича і Колчака реставрувати давну царську імперію є рівнозначні зі знищеннєм новоповсталих національних републик. Та на Україні, в прибалтійських краях і на Кавказчині доказують що новоповстаючі републики рішили ся боронити на житте і смерть зі спробами подавити їх незавісимість. Побіда російського імперіялізму була би рівнозначною зі смертию на поли битви соток тисячів міліонів найінтелігентнійших одиниць. Тисячі патріотів ріжних народів мусів би Денікін розстріляти і повнішувати. Сотки тисяч борців за свободу і незавісимість національних ідеалів мусів би він засилати на Сибір і позамикати по тюрмах. Сотки і тисячі карних експедицій мусів би він висилати на успокоєнє безчисельних сіл і міст.

Море людської крови і сліз треба би пролити, щоби воскресити російську імперію, яка для народів не була би нічим иншим, як дантейським пеклом терпінь і мук.

Зусилля відбудови „єдиної і неділимої" є найбільшим злочином, який тямить історія людства. Боротьба для подавлення нових національних републик на території давної Росії є запереченням всяких понять людяности, є смертельним ударом для людської цивілізації і культури.

На таке нелюдське злочинне діло може пірвати ся хиба божевільний чоловік, чоловік без совісти й розуму.

(„Вперед").

ЛЮБОВ В ЖИТЮ ШЕВЧЕНКА.

Любов в житю людини се гарний момент переображеня, овіяний чаром весняних запахів і соняшного проміня. Як любо згадує ть ся його тоді, коли людина нічого від житя не жде, нічого сподівати ся не може! Одначе любов в житю поета се вже не моменп, а повсякчасна туга і порив до вимріяного ідеалу, трагедія несповнених житєм надій, трагедія тої опущеної сьвятині, в якій, як говорив Міцкевич, „Бог не хоче бути, а люди не сьміють"... Зреалізованого ідеалу в житю нема, як нема в житю наконечної досконалости, тимто ся трагедія — вічна.

А як так мало, небогато
Благав у Бога: тільки хату,
Одну хатиночку в гаю
Та дві тополі коло неї
Та безталанную мою,
Мою Оксаночку...

співав Шевченко на руїнах свого розбитого щастя. Хто тому винен, кого і що обвинувачувати за те, що поет до гробової дошки не міг найти свого маленького щастя, тихої, привітної пристані, далекої від житевих негод, що сніговицею пронесли ся над його головою і поклали в передчасну могилу? Або нішо і нікого, або всіх і всьо, людий, долю, само житє требаб покликати перед суд. Так мусіло бути. Шануючи намять Шевченка і його творчість, ми в першій мірі бачимо в ньому речника покривджених, забутих людьми істот, борця за права і гідність людини топтаної другою, сильнійшою. Можна сказати, що власне те його становище яко творця і громадянина закриває перед нами Шевченка яко людину. Його особиста доля і недоля, його біль і обурене було рівночасно почуванєм міліонів, яким бракло його огненного слова. Що більше, коли ми приглянемо ся до тої людини близше, побачимо, що була вона в силі узагальнювати, вкладати в уста цілих мас те, що особисто переживала. Шевченко, болію чи над долею своєї занапащеної любови, своєї кучерявої Оксаночки, бачив таких істот тисячі і в їх імени, в імя правди на землі, кидав камінем в обличе молоха, якому на імя — кріпацтво.

Ми в купочці колись росли,
Маленькими собі любились,
А матери на нас дивились
І говорили, що колись
Одружимо їх...

говорить поет, згадуючи свою першу любов. Се та дівчина, що вибираючи плоскінь (в „Мені тринайцятий минав")

...почула, як я плачу:
Прийшла, привитала,
Утирала мої сльози
Тай поцілувала...

А від того поцілунку

Неначе сонце засіяло,
Неначе всьо на сьвіті стало
Моє: лани, гаї, сади...

Та незабаром:

...малими розійшлись
Та вже не сходились николи...

Осталась поетови надія, що

Може ще раз зустрінемось,
А може... й не знаю...

П. Зайцев опублікував у „Вєстнику Европы" за люднй 1914 р. віднайдену ним копію присьвяти, що попереджувала текст „Черниці Маряни", пересланий поетом редакторови „Снопа", Корсунови. Присьвята затитулована: „Оксані К...Ко", і починаючи ся словами „Вітер в гаї нагинає лозу і тополю" аж до слів „Тільки його долі, що рано заснув", фрагментом уже відомим, звучить дальше так:

Чи правда, Оксано, чужа чорнобрива,
І ти не згадаєш того сироту,
Що в сірій свитині, бувало—щасливий,
Як побачить диво—твою красоту.
Кого ти без мови, без слова навчала
Очима, душею з серцем розмовлять,
Кому ти любила Петруся співать?
І ти не згадаєш. Оксано! Оксано!
А я й досі плачу і досі журюсь,
Виливаю сльози за мою Маряну,
На тебе дивлю ся, за тебе молюсь...
Згадай же, Оксано, чужа чорнобрива,
І сестру Маряну рястом уквітчай,
Часом на Петруся усьміхнись щасливо
І чох так, як-жарти, колишнє згадай...

Поезія датована днем 21. падолиста 1841 року.

Хто була та „Оксана К...Ко", не відомо. Певно одначе те, що не була се тасама (як припускає Зайцев), про котру говорить Шевченко:

Ота маленька, кучерява,
Що з нами грала ся колись,
Помандрувала...
Ота Оксаночка в поході
За Москалями, тай пропала.
Вернулась, правда, через год,
Та що з того! З байстрям вернулась
Острижена...

Зі змісту наведеної присьвяти можна припускати, що та „Оксана К...Ко" віддала ся мабуть за богатого та старого, коли мова про „Петруся", та про те, щоб вона колишнє згадала „як жарти". А коли й була се тасама людина, то мусів поет, думаючи про її подруже, помиляти ся, мусів бачити його тільки в уяві, а коли завитав на родину, довідав ся страшну про неї правду з уст брата. І з того часу поет зневірюєть ся в людий, в їх добру волю, а в кождій українській дівчині добачує жертву людського зьвірства і самоволі. Колиб ми мали в руках оригінал „Черниці Маряни", то можеб в ілюстраціях поета до неї дошукалиб ся черт облича тої Оксани, коли звaжимо, що поет, списуючи Маряну, мав свою занапащену ... бов на думці.

Пробуваючи в Нижнім Новгороді, кохав ся поет в артистці Піуновій, але тільки бачучи її на сцені в українськім платю. Поза сценою відносив ся до неї байдуже; там була вона представницею України, а поза сценою звичайною сальоновою панею.

Під вечір житя звернув поет увагу на Ликерію Полумасківну, кріпачку, сироту, як пише Тургенев, „существо молодое, свѣжое, нѣсколько грубое, не слишкомъ красивое, но по своему привлекательное, съ чудесными бѣлокурыми волосами и спокойной осанкой, которая свойственна ея племени"...

На тлі пишного великопанського сальону творила вона, убрана по народному, гарну, екзотичну декорацію, якою любувало ся російське товариство. Шевченко затрівожив ся її долею, бояв ся, щоб не упала вона серед великоміського житя і запропонував їй подруже. І коли можна говорити про любов, то тут було се зовсім що иншого. Тут грала ролю добрість, спочуте незавидній дівочій долі, може спогад безталанної Оксани і в імя тих почувань славлений окруженем поет простягав дружну руку дівчині-кріпачці.

„Шевченко — пише Зайцев — шукав безпосередности і простоти, захоплюючи ся тим, що його вибрана — „сирота-кріпачка", а сирота мріяла о... корсеті і уборах, стараючись розвідати, на скільки її жених богатий"...

Як відомо, до подружа не прийшло, а серце поета закервавило ся новою раною, від нового удару.

І вмер поет, не зазнавши ні хвилі тихого, родинного щастя; умер, згадуючи свою кучеряву безталанну Оксану...

А як так мало, небогато
Благав у Бога..

М. Г.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА

SUPREME OFFICERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASS'N.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
КОНСТАНТИН КИРЧІВ,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
МАРІЯ ВІЛИК,
4829 — 28th St., Cicero, Ill.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
АНДРІЙ СТЕФАНОВИЧ,
236 Park Road, Ambridge, Pa.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРДОВИЙ СЕКРЕТАР:
СТЕФАН МИЛЯНОВИЧ
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ СЕКРЕТАР:
СЕМЕН ЯДОВСЬКИЙ,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

РЕДАКТОР „СВОБОДИ":
ВОЛОДИМИР Б. ЛОТОЦЬКИЙ,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
АНДРІЙ САВКА,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
ДМИТРО КАПІТУЛА,
Box 565, McAdoo, Pa.
НИКОЛАЙ РОСОЛОВИЧ,
1950 Bristol St., Nicetown, Philadelphia, Pa.
ВАСИЛЬ ГРЕШКО,
439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.

РАДНІ:
РОМАН СЛОБОДЗЯН,
1936 N. Mutter St., Philadelphia, Pa.
МИХАЙЛО ПЕТРІВСЬКИЙ,
1500 So. Third St., St. Louis, Mo.
ОМЕЛЯН РЕКРУТ,
18 Bishop St., Providence, R. I.
ГРИГОРІЙ КРИВОВЯЗ,
2136 W. Huron St., Chicago, Ill.
ІВАН ПЕЛЕНСЬКИЙ,
3237 Salmon St., Philadelphia, Pa.
АЛЕКСІЙ ШАРШОНЬ,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.
АННА ДОРУНДА,
404 Fourth St., Taylor, Pa.
МЕЛАНІЯ КРАВЧИШИН,
1396 Newport Ave., Northampton, Pa.

Головна канцелярія У. Н. Союза находить ся у власнім домі під числом 83 Grand St., Jersey City, N. J., Telephone 498 Montgomery.

ДЕЩО ПРО КОМАХИ.

Комашня і зарази є частійші на старій землі чим новій. Раз заснувавши своє гніздо в землі вони сильно розмножують ся і не легко їх вигубити. Здорова ростина на новій землі не так легко піддає ся сим шкідникам але підла земля, недбале управлюване і плохе насіне, помагає сим шкідникам в їх атаці.

Де брак вогкости і через се ростина корловатіє там комашня сильно атакує збіже.

Які є шкідливі комахи?

Шкідливими комахами є мотилі, коники, бараболяні і инші хрущики, мухи і комарі. Майже всі комахи переходять через 4 стадії розвитку: яйця, гусільниця, кукла і матошниця. Стан гусільниці є найшкідливійший, бо тоді гусільниця заподіє найбільше шкоди.

Є два роди комах: один рід їсть, а другий ссе. Кусаючий рід обідає части ростини, а ссучий рід входить в ростини. Кусаючий рід мож вигубити через покроплене трійкою листя, яке вони зїдають. Ссучий рід годі в сей спосіб вигубити, бо годі їх трійкою досягнути, де вони сидять відповідною мішаниною, або також нею скроплювати нападені ростини.

Перший рід кусаючої чи як також мож назвати і гризучим найскорше вигублюєсь „періс ґрін" який розпускаєсь в воді. Один фунт сего порошку розпускаєсь в 50 ґальонах води і сею водою скроплюєсь ростини. Ссучий рід вигублюєсь звичайним милом і керасиною (кіросін). Берєсь пів фунта звичайного мила, розпускаєсь в 2 ґальонах керасини а се разом розпускаєсь в 20 ґальонах води. Сим мож намащувати і скроплювати ростини.

Пільні копики є деколи дуже шкідливими. Їх нема богато звичайно, через се шкоди є незначні, ще й до того птахи люблять їх їсти і не дають їм розмножуватись. Коли вони надійдуть в великім числі, тоді ніхто не годин їм нічо зробити. Вони летять міліонами з гір і де впадуть на землю, там що зелене вийдають чисто. Такі напади саранчі лучались часто в Галичині в деяких підгірських околицях. Вони так скоро зникають як прилетіти. Молоді коники по долах падуть ся о жертвою птаціні, головно тоді, коли вони при помочи своїх крилець перелітають з місця на місце.

Бараболяні хрущики треба конче нищити, де їх лише подиблєсь. Один хрущик несе від 500 до 1.000 ячєчок в однім лісті. Їх легко нищить ся паризькою зеленню (періс ґрін), так як гусільниці.

Капустяні мотилі як і гусільниці так само легко винищити парижською зеленню (періс ґрін). Так само і на помідорах треба поступати з гусільницями, а уважати лише, щоб не скроплювати сим розчином з парижської зелени ярини тоді, коли її маєсь збирати до їди сейчас.

Ростинні воши і мурашки, які кидають ся на капусті і по деревах, легко вигубити мішаниною з мила і керасини.

Хробаки атакують так пільну ростинність як і огородовину. Вони є найстрашнійшою язвою. Звичайно найгіршим вони є в сухим околицях або підчас сухого літа. Сї хробаки є чорні, сірі легко в пасмугах і мясисті. Вони витворюють ся з ячєчок осібного мотиля, який складає ячєчка в літі на билі соломи, або трави. З ячєчок виколюєсь гусільниця, яка спадає на землю. Тут вона зариваєсь в землю і так зимує. На весні вони зїдають всю зелень, яку лише досягнуть понад землю.

Найлучшим способм на меншу скалю, щоб винищити зовсім а що найменьше зменьшити їх число, треба взяти брену (ґрису), вимішати його з розпущеною парижською зеленю і сей ґрис понасипати купками по полю де вони є, еще перед засівом. Коли ростина вже є на полю то сей намочений ґрис в сїй трійці класти побіч ростини.

Де більші простори є нападенї сими хробаками, там треба нищити їх так: Виоріть стрімку скибу з берегами рівними (не ломаними і чистими). На дно сеї скиби накидайте ґрису вимоченого в парижській зелени, або кидайте на дно сеї скиби зелений бурян або зелену альфальфу, яку треба передтим змочити в мішанині зроблений з 12 ґальонів води, одного ґальона молесес і одного фунта парижської зелени (періс ґрін). Сї хробаки люблять вандрувати і вони в сих скибах витроять ся. Сї скири здержать сих хробаків від переходу з одного поля на друге, тому добре орати сю скибу кругом поля.

Пізне оране в осени також винищує сї хробаки.

Горохляні хробачки. Певного рода мухи несуть ячєчка, з яких виколюють ся хробачки і нищать горох. Зїдають його зовсім або діравлять і роблять непригожим до насіня. Сї хробачки можна винищити „карбон дісолфайд", який треба поставити до переділу, де стоїть горох в шпихлїри.

Гесійські мухи атакують пшеничну солому підчас росту. Їх можна вигубити безпосередним трійлом але ліпше винищити їх через пізне оране, бо вони виводять ся пізно в осени на пшеничній стерні.

Пожиточні комахи. Не всі комахи є шкідливі. Є много комах дуже пожиточними а навіть потрібними. Пчоли так домашні як і дикі є дуже пожиточними при заплоднюваню цьвітів. Деякі комахи винищують велику силу комарів. Зазулька-комаха (лейді-боґ) винищує много дрібних мурашків по ростинах і деревах. Є єще много инших пожиточних комах, що винищують ячєчка гусільниці, а навіть і молоді шкідливі комахи.

Птахи і комахи. Колиб не птахи, то в деяких околицях управа збіжа і ярин булаб неможлива. Комашня становить ся для деяких птахів майже виключну поживу а для деяких в більшій части. Деякі птахи попри винищуване комах зїдають дещо і збіжа та ярини, але се дуже незначна шкода в порівнаню з користию, через винищуваня гусільниць і комах. Примїром птах робін поїдає дещо овочів але головною його поживою є хробачки і гусільниці. Кури обідають кукурузу і деякі инше збіже але засе винищують комашню в великій скількости. Дикі качки, кури, гуси деколи витолочують збіже але за се доставляють чоловікови смачного мяса. Воробці зїдають збіже але і комахи також. Яструби деколи крадуть чоловікови курята але головною їх поживою є миши і ґофрі. Коровячий птах не є пожаданий коло обійстя, бо відганяє инші пожиточні птиці і винищує їх молоді. Загально беручи всі наші птахи є пожиточними, тому повинні мати хорону від нас. Одним найвідважнійшим і найпожиточнійшим птахом є кінґбирд.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Український Театр в Ню Йорку

під зарядом Д. Медова, при участи славної артистки Р. С. Соловієвої з первовдяною трупою, зложеною з 30 людий, відограє

1) В четвер, 1-го лютого 1920 р. „ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА" в 5-ти діях, Тогобочного.

2) В суботу, 3-го січня „ЗА ВОЛЮ І ПРАВДУ" в 5-ти діях, Колисниченка

3) В неділю, 4-го січня „ДУРНИЙ СТЕЦЬКО" комічна оперета в 3-ох діях Квітки-Основяненка.

Початок кождого представленя точно о годині 8.15 вечер. Вступ: $1.00, 75 і 50 цнт. Каса отворена від години 7-мої вечером.

Просить ся о як найчисленнійшу участь. — ЗАРЯД.

DETROIT I HAMTRAMCK, MICH.

Заходом Спів. Тов. „Боян" відограєсь пораз перший в Дітройт і Гамтрамк, Міш., **в суботу, 3. січня 1920 р.** в гали Українськім Домі, 84 Ґрейлінґ Аве., Гамтрамк, Міш., велике представлене **„КАТЕРИНА"**, драма в 4-ох діях зі співами і танцями Вінченко-Писанецького. Режісер Іван Іваненко. Дірігент А. Стисловський. Вступ: 1 дол., 75 і 50 центів. Початок о годині 7.30 вечер. — КОМІТЕТ. 155-1

JERSEY CITY, N. J.

В неділю, дня 4-го січня 1920 р. відбуде ся представлене театральне **„СВАТАННЯ НА ВЕЧЕРНИЦЯХ" і „ВИВОРОЖИЛА"**, в церковній гали в Джерзи Сіти, Н. Дж., о годині 7-мій вечером. Вступ 50 центів. Дохід для братства Провидіня. 154-56

DETROIT I HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. Товариство Ів. Котляревського відограє **в неділю, 4. січня 1920 р.** в галі Укр. Хати, 22 Ґрейлінґ ул., Гамтрамк Міш., **„НІЧ ВИФЛЕЄМСЬКА"**, ораторія сценічна в 4-ох діях, І. Я. Лушика, муз. Копка, під управ ою Д. А. Вступ $1.00, 75, 50 і 35 цнт. Початок о годині 7-мій вечером.

СТАРОКРАЄВА ПЕРЕПИСКА.

(Передрук з часописи „Вперед", на просьбу редакції).

АНТІН МЕЛЬНИК, Pompton Lakes, Америка. Лист одержала. Відписала. Пиши.—Леонтовичева, Долина.

ГОНОРАТА ГРИНЕВЕЦЬКА, Шікаґо. Ми всі здорові. Лесьо на Україні. Від 1916 р. не було від Вас письма. —Ліна, Володимир.

АННА ЗБОРІВСЬКА і АГАФІЯ БУНДЗАК. Америка. Дай вістку, пиши. — Марія Зборівська і Анастазія Кузів, Буцнів.

СІЧОВИКИ І СІЧОВИЧКИ!

Коли Ви орґанізуєтесь, коли закладаєте ґімнастичні кружки і тов., то тямте, що у кождого з Вас повинні находити ся потрібні підручники для вправ ґімнастичних.

А і звичайні товариства та їх члени повинні мати **ПІДРУЧНИК ДО РЯДОВИХ ВПРАВ** та познакомитись з мустрою. Кожде товариство чи братство уряджує всякі походи, а якеж миле одушевлене викликує гарний і вимустрований похід. Похід, якого учасники не мають понятя про рядові вправи, виглядає на безладну утечу розбитої армії.

І старий в вимустрованім поході виглядає молодим.

На многих товариських забавах в парках кілька руханкових вправ розвеселить більше присутних гостий, як випите пару бочок пива. А рухові забави і гри якраз надають ся до таких нагод. Коли на пікніку або фестині чи то в гали найдесь кількох охочих людий, які зуміють повести такі рухові забави і гри, то і всі присутні зацікавлять ся сими забавами. Зближать ся одні до других, познакомлять ся та згине з лиця у кождого сей сум, який все мож злувважити при таких нагодах, де нераз снують ся люди по парку осібняком та не знають що з собою зробити.

До рядових вправ надасть ся найліпше **СІЧОВИЙ ПІДРУЧНИК ДО РЯДОВИХ ВПРАВ,** ціна 30 цнт., а до товариських забав книжочка зв. **РУХОВІ ЗАБАВИ І ГРИ,** ціна 30 цнт.

Обі сї книжочки можна набути в книгарні. 100с—

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Купуйте Родимці фарми, з котрих великий дохід.

1) 156 акрова фарма, рівнина, коло мурованої дороги. З того 126 акрів під плугом, 30 акрів гарного ліса і пасовиска. Гарний сад, дім з 13 кімнат, дві стайні, обора, вода в оборах для коров. Конюшня, возівня, курник, 20 дійних коров, два коні, кури, безрогі, сіно, солома, овес. Три милі від більшого міста і трамвайів. Ціна $9.000, $3,000 готівки, решта на сплату.

2) 65 акрів гарної рівнини при малім місточку, три милі до більшого міста. Дім з 10 кімнат, стайня, возівня, курник, ледівня, 12 гарних коров, 4 ялівок, бугай, 2 коні, все гарне, нове. 40 тон сіна, солома, овес, кукуруза, бульба. Ціна $7,000, $3,000 готівки, решта на сплату. 154-55

3) 172 акрів землі, два доми, обора, стайня, конюшня, возівня, при мурованій дорозі, при малім місточку. Дві милі до трамваю. 20 коров, 1 бугай, 50 курок, безроги і всі фармерські знаряди. Ціна $9.500, $1,500 вплати.

Маю і другі фарми до вибору. Я сам фармерую. Зголошувати ся до:

MICHAEL OSHOTKA,

Telephone 181 F-12,

Richfield Springs, N. Y.

ВІЧА І ЗБОРИ.

ОПОВІЩЕНЄ.

Маю честь повідомити всіх Вп. предсідателів нюйорських Товариств, Братств і Сестрицтв, щоби прибули на мітінґ Укр. Нар. Громади, який відбуде ся 30. грудня с. р., о 8-мій годині вечер в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та ул., Ню Йорк, в справі упорядкованя винайму галь на слідуючий рік. Рівнож і другі важні справи будуть полагоджуватись на сім мітінґу.

Тимко Мілещук, секр. рек.

HOLYOKE, MASS.

Уряд Української Громади в Голийок, Масс., подає до громадського відома, що **РІЧНИЙ МІТІНҐ** відбудеть ся **в неділю, 4. січня 1920 року,** о годині 2.30 пополудни в Укр. Нар. Хаті під ч. 32 Адамс Стр. На тім мітінґу буде справоздане уряду з цілорічного діловодства Громади, вибір нового уряду і буде обговорювати ся справа У. Н. Дому в Голийок. Тому́ж на сей мітінґ запрашаєсь усіх членів товариств приналежних до Укр. Громади, як рівнож усіх поодиноких членів Громади. — ЗА УРЯД: І. Чорний, пр.; В. Грибик, секр.; М. Провода, кас. 155і1

ПОКЛИК ДО РОДИМЦІВ З БОГДАНІВКИ, ПОВ. СКАЛАТ, ГАЛИЧИНА.

Дорогі Родимці! Як кождому з Вас відомо, що в Нортгемптон, Па., вибрано тимчасовий Комітет до збираня жертв для бідних і вже є зложена поважна сума на сю ціль. Однак звертаємо ся до Вас, Родимці, і повідомляємо Вас, що ся збірка є змінена, а се з тої причини, що приходять вісти з краю, що того зовсім не потреба. Тому просимо кождого односельчана, що переживає тут в Америці о патріотичне поперте для школи, котра нам потрібна під лісом, бо як нам звісно, що дуже прикро є для дітий ходити так далеко до школи. Знаємо, що школа се перше місце для народного житя, бо школа се просьвіта, а просьвіта се сила, котрої ніхто не може знищити. Тож до діла Родимці, поступаймо солідарно всі разом і не покладаймо надії на когось иншого, бо теперішний заряд не зможе справи поліпшити, як ми самі не постоїмо за тим, аби ми могли близше свої діти посилати до школи. Маємо надію, що ніхто не відмовить свого датку на Рідну Школу для свого села Богданівки, хиба такий, що не любить свого народа, ні просьвіти і бажає плишити свої діти в темноті як наші предки. Школа буде памяткою на довгі часи і приміром для других, а для нас похвалою, що ми перші постарали ся о се на еміґрації в Америці.

По близші інформації просимо звертатись і жертви пересилати на адресу: **WASYL SAJUK,** Northampton, Pa.

Єднаймо ся, Родимці, поки час, на ту сьвяту ціль, котра для нас так дуже потрібна. 155-1

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

Семен Шмігель, Матвій Тимошик, Василь Саюк.

ПОКЛИК
ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ.

Сини і Доньки нещасного народу!

Коли у Вас, українські молодці і дівчата ще не згинуло почуте людскости, коли ще не згасла сииівська любо вдо страдаючого народу з якого Ви вийшли і коли у Ваших серцях ще є хоч крихітка милосердя до пропадаючих безвинно Ваших родичів, братів і сестер там... на румовищах рідного не свого краю, застановіть ся на хвилину над сим покликом і поступіть по власній своїй совісти.

Січ в Ню Йорку отсею дорогою кличе в першій мірі нашу молодіж на збори в справі заснованя відділу „Українського Червоного Хреста" при Січи, для несеня всякої можливої помочі конаючим рідним за морем.

Збори сї відбудуть ся в середу, 31. грудня б. р., в січовім льокали, 212 E. 6th St., N. Y., о 8-мій вечер.

Горе, нужда, голод і кров нещасних жертв лютої війни заставляють нас апелювати до тебе, українська молодіже, в справі негайної помочі нещасним родинам. І сама наша повинність вимагає того, щоби ми не були глухими на просьби і мольби нагих і голодних не людий, а ледво живих трупів, щоб не були ми сліпими на кроваві слези, ріки крови і стоси трупів батьків своїх.

Чи ще Вам не ясно о що тут ходить? Побачимо чи нюйорська молодіж і в тій справі лишить ся по заді.

Ввіт сих зборів оголосить ся в часописях.

По нарадах у висше згаданій справі відбудуть ся загальні річні збори місцевої січи, на котрих зобовязаний явитись кождий її член.

На сих зборах будемо принимати нових членів до Січи: мущин за пiловину вступного а женщин без вступного. Новоприступивші члени будуть мати повне право до голосу і слова вже на зборах.

Даймо сьвітови знати, що молодіж наша в Ню Йорку ще жиє і береєь до діла! Здорові були!

ЗА СІЧ:

П. Задорецький, кошовий,
Н. Калявський, секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаєсь).

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на кораблі кілька годин денно при легкім занятю, нехай звернеть ся до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich Street, New York, N. Y. 124—

Посилайте гроші своїй родині до краю тільки через Американсько-Українське Бюро в Філядельфії. Адреса American Ukrainian Bureau, Inc. 82 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118—

"Пошукую свого брата **ВАНЯ ВЛАДИЦАКА**, з Добряні, повіт Добромиль, Галичина. Два роки тому перебував в Пітсбурґу, Па. Хтоби про нього знав або він сам, зволить зголосити ся до: JOSEPH GIPCZYNSKI, 418 S. First St., Fulton, N. Y. 55-2

Пошукую свого брата **ІВАНА СПРИШКО,** з села Гірного, пов. Стрий, Галичина. Тому пять літ назад перебував в Канаді. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: DMYTRO SZCZUR, R. F. D. No. 3 Box 117, Wendel, Pa. 153-55

Пошукую в важній справі стриєчну сестру **ПОЛЮ МАКСИМОВИЧ** з Грималова, повіт Скалат, Галичина. Хтоби про неї знав або вона сама, зволить зголосити ся до: PETER MAKSYMOWICH, 2228 Meredith St., Philadelphia, Pa. 153-55

Пошукую свого вуйка **ТИМКА НАУМУ,** з села Девятники, повіт Бібрка, Галичина. Три роки тому назад перебував в Ютіка, Н. Й. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN RUSIAK, 217 E. 3rd St., New York, N. Y. 155-2

Пошукую свого шваґра, **ІВАНА ПРИЙМАКА,** з села Цаповець, повіт Заліщики. Приїхав з Канади до стейтів тому два роки. Маю для него лист з краю від його батька. Він сам або хто про него знає, зволить зголоситись до: JAKIW WANDIAK, 124 Greenwich St., New York, N. Y. 53-5

Пошукую свого свата **ОСИПА ГАВРИЛЮКА,** з села Трибуховиць, повіт Гусятин, Галичина. Його сестра померла. Хтоби про него знав або він сам, зволить писати до: JOE BUSH, P. O. Regina, Montana. 155

Пошукую **КОСТЯ РИБАКА,** з села Мозолївка, повіт Підгайці, Галичина. Має перебувати в Ню Йорку. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: HARRY KARABA, 15 Drummont Pl., P. O. Toronto, Ontario, Canada. 154-55.1

Пошукую свого брата **ТЕОДОРА КУЛЬЧИЦЬКОГО-ЦМАЙЛА,** з села Кільчиць, повіт Самбір, Галичина. Має перебувати в Ню Йорку. Хтоби про него знав або він сам, зволить в важній спадковій справі зголосити ся до: ANDREW POPIL, 821 N. Leavitt St., Chicago, Ill. 155-6

Де є **НАСТУНЯ КАРАСЬ,** замужна Моґаляс, з міста Товстого, повіт Скалат, Галичина. Хтоби про неї знав або вона сама, зволить зголосити ся до: NATALIA KARAS, 26 Poplar St., Plains, Pa. 153-55

Американсько-Українське Бюро в Філядельфії є одиноке українське товариство в Америці що має шифкарти до краю і з краю до Америки. Адреса American Ukrainian Bureau, Inc., 82 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, іспитований, з гарним тенорoвим голосом, глядає посади при кат. Українській церкві. Є молодий і охочий до праці. Може добре управляти хором, вести парохіяльну школу, уряджувати представленя і концерти. Також може уділяти лекцій на скрипці. Посаду може обняти сейчас. Ласкаві зголошеня слати на адресу: Н. В., c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 153-2

НА ПРОДАЖ „Кенді Стор" з кімнатами мешкальними, добрий прихід, чесна нагода. Причина продажи вдоволить кождого. Голоситись під число 428 E. 14th St., New York City. 151-1

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

День молитви і протесту.

Неділя, 28. грудня 1919, була днем жалоби, молитви і протесту в українських церквах Злучених Держав. Усі церкви були прибрані в жалібні шати, до котрих була пришпилена картка з отсею написию: „We mourn the victims of Polish atrocities in Ukrainian East Galicia". На припорученнє Всв. о. Петра Понятишина, адміністратора грецько-католицької дієцезії у Злучених Державах, у всіх церквах відправлено того дня панахиду по полягших героях, що віддали своє життє в обороні прав українського народу, а вірні молились о свободу для їх дорогої вітчини. Виголошено проповіди на тему віддання української Галичини Полякам. Критиковано американських мирових делєґатів, що допустили до такої ганебної ухвали, як мандат Польщі над українським народом в Галичині. Про день молитви і протесту в українських церквах подали осьтаку згадку дві нюйорські найповажнійші часописи: „Таймс" і „Ворлд", в понеділковім виданню:

Black crepe was hung inside and outside every Ukrainian Greek Catholic Church in the United States yesterday by order of the Very Rev. Peter Poniatishin, head of the Ukrainian Greek Catholic Church of America, according to an announcement made by the Ukrainian National Committee. The demonstration was intended to show the grief of Ukrainians in the United States over the decision of the Supreme Council at Paris, awarding Ukrainian East Galicia to Poland, under a mandate of twenty-five years.

Masses for those who fell in the cause of Ukrainian independence were celebrated in all the churches. Prayers were read for the future freedom of East Galicia and Ukraine. It was announced that meetings of protest will be held in all parts of this country and Canada, and that funds will be raised "to keep up the struggle of the Ukrainian people against enslavement by Poles and Russians." — The New York Times.

In protest against the action of the Supreme Council in giving Poland a mandate for twenty-five years over Ukrainian East Galicia, crape was hung on every Ukrainian Greek Catholic Church in the United States yesterday. Masses were said for the national heroes, and prayers were offered for the freedom of the country. American delegates to the Peace Conference were criticised for agreeing to the mandate.

At St. George's Greek Catholic Church, East Seventh Street, yesterday, the Rev. Nicholas Pidhorecki, Treasurer of the Ukrainian National Committee in the United States, said the committee is raising funds to keep up the fight for liberation. — The World.

Спис населеня краю.

14-тий Десятилітний Спис населення Злучених Держав почнеться в пятницю, 2-го січня 1920 року, і буде тривати до 13. січня. Обовязком кождого мешканця сеї держави, а спеціяльно голови родини, є — подати точні інформації на всі запити, поставлені йому урядником. Не вільно нічого скривати або утаювати. Спис населення переводиться кождих десять років. Він є конечним для держави, а властиво для її правительства. Такий спис переводиться в кождій державі в сьвіті. Треба знати правительству, скільки населення є в державі, яке богатство і засоби фінансові.

Найважнійші питання, які будуть поставлені кождому, се де хто родився? Кілько має літ? Чи вміє читати і писати? Чи мешкає у власнім домі, чи у винайменім? Коли у власнім, то чи є на домі який довг? Чи є властителем якого підприємства, чи робітником? Хто має фарму, мусить подати кілько акрів землі управної, кілько ліса, який інвентар і дохід з фарми? Чужинці мають відповісти, чи є горожанами сеї держави або чи вибрали перші папери, коли і де? — Урядник списовий буде ходити по хатах і списи буде переводити в кождого дома. Щоби бути певним, що се державний урядник, а не обманець, треба щоби він виказався відповідною леґітимацією.

Для української справи незвичайно важним буде відповідь кождого Українця на питання, де він родився і яка його розговірна мова в родині? Нехай кождий з вас відповість, що родив ся на Україні (Ukraine), а розговірна мова його і родини є українська. Борони Боже, щоб хто з Українців сказав, що він родився в Австрії, Росії, Польщі, Румунії або на Угорщині. Розуміється, хто родився у Злучених Державах, той мусить сказати, що родився тут. Але східна Галичина, Угроруcь, північно-західна Буковина, Холмщина, Полісся, Волинь, Поділля і т. д. — се Україна.

Заборона неанглійської мови.

Сойм стейту Небраска ухвалив закон, котрий забороняє подаванне науки в чужинецьких мовах для дітий в низших школах публичних, приватних або парохіяльних заведень. Проти сього закона були виступили дієцезії протестантська і католицька і пішли з протестом аж до суду. Однак найвисший суд стейту узнав закон конституційним.

Американська горівка в Англії.

Поліція в Глезґо, Англія, впевняє, що пянство в тім місті зросло о 400% від часу, як там почато продавати „тану і погану" американську горівку. Спроваджена американська горівка коштує там 3 доляри ґальон, а домашна, англійська ґальон 4 доляри.

Померли від деревного алькоголю.

Сім осіб померло, а чотири лежать тяжко хорі в Гартфорд, Конн., наслідком ужиття горівки, яка була правдоподібно зроблена з деревного алькоголю. Френк Роз, властитель коршми, учувши про смерть своїх клєнтів, зарядив конфіскату всеї горівки і сам скрився, але поліція віднайшла його і арештувала. Забрано також горівку, якої Роз був купив 12 бочівок в одної фірми в Ню Йорку за 12.000 долярів. Також арештовано візника Івана Батюка і двох жидків Йосифа Савля і Натана Зальцберґа.

Померли: Вартоломей Стременко, Йосиф Щербатюк, Кирило Морозюк, „Джеймс" Харковик, його брат Антін, і Олекса Хмієвський. Імена пятьох инших незнані. Морозюк і Хмієвський мали найтяжшу смерть. Вони зводили розпучливу боротьбу о життє. Перед смертю вони оба стратили зір.

Справа проґібіції в Ню Джерзи.

Боротьба проти проґібіції в Ню Джерзи поволи починається. Вже попередно було донесено, що Товариство Дрібних Купців Алькоголю в стейті внесло спротив до федерального трибуналу проти проґібіційного закона в Ню Джерзи на тій основі, що стейтовий сойм відкинув проґібіцію, а також відкинув її нарід, вибираючи в републиканськім стейті демократичного кандидата, котрий стояв на противпроґібіційній плятформі.

Тепер адвокат Елайґу Рут вніс в імени броварника Крістіяна Файґенспана спротив проти федерального окружного прокуратора і стейтового урядника податкового, котрі хочуть впровадити проґібіцію в стейті Ню Джерзи. Рут впевняє, що проґібіційний додаток до конституції нарушує Десятий конституційний додаток про права стейтів. Рут також каже, що ухвала парляменту про проґібіцію не є важною, бо не заявилося за нею дві-треті части послів обох палат.

Нововибраний губернатор Едвардс каже, що він почне леґальну боротьбу проти проґібіції в стейті. В соймі є вистарчаюче число послів, аби ухвалити продажу легких вин і пива. Едвардс вибраний на протипроґібіційній плятформі і він присягнув перед виборцями, що буде боронити право їх стейту розпоряджатись самим собою.

„Польща і її сусіди".

До Злучених Держав прибула кораблем Ордуна пані Марія А. Чапліцка, професорка в Оксфордськім Університеті, в Англії. В Колюмбійськім Університеті в Ню Йорку і в Пенсильванійськім Університеті в Філядельфії та в инших подібних інституціях дасть вона ряд викладів на тему „Польща і її сусіди". Чапліцка прибула до Ню Йорку впрост з Польщі.

Реґенція у Злучених Державах.

Реґенція, се такий стан в державі, що нею управляє хтось в заступстві властивого управителя. О таку реґенцію посуджує Злучені Держави Лоренс Шерман, републиканський сенатор з Іллінойс. Він, промовляючи на вічу в Гартфорд, Конн., сказав: „Тумулти керує нині Злученими Державами. Фізичні услівя президента Вілсона є такі, що його не можна непокоїти питаннями дня; отже править у нас реґент, як се було в Англії, коли король був малолітний". (Тумулти є приватним секретарем президента).

Самосуд над Муринами.

Товариство, що веде кампанію проти диких самосудів над Муринами у Злучених Державах, і яке має свій осідок під ч. 70 Пята[...], Ню Йорк, подає, що за 1919 рік у Злучених Державах злинчовано девять Муринів, бувших американських жовнірів. Одного з них застрілив один білий мущина за се, що перший не уступив заздалегідь з дороги другому.

В обороні Жидів.

Шкільна рада в Нюарку, Ню Джерзи, заборонила давати в публичних школах на лектуру твір Шекспіра „Купець з Венеції". Заборона наступила на жадання „Анті-Діфеймейшен Ліґ" з Шікаґо, — товариство, що спротивляється всяким виступам, що моглиб внести якенебудь непорозуміннє або ненависть між поодинокими національними групами у Злучених Державах. Се товариство, що правда, боронить найбільше Жидів. І тут воно виступило в обороні Жидів. В творі „Купець з Венеції" Шекспір представляє Жида, що всякими нечесними способами старається будувати своє богатство, хочби воно мало спричинити руїну, а то й смерть соткам инших.

Американський кореспондент повернув з Росії.

До Ню Йорку прибув сього тижня Ісаак Дон Левін, кореспондент нюйорського „Глобу" і шікаґовських „Дейли Нюс". В Московщині перебув він вісім місяців і мав нагоду приглянутися тамошним порядкам під большевицьким режімом. Він привіз собою 75 оригінальних листів, писаних бувшим німецьким кайзером Вільгельмом II. до бувшого російського царя Николая II. Ті листи будуть друковані в обох згаданих часописях, а про відносини в теперішній Росії він напише окрему книжку.

Позичка для канадійських жовнірів.

Правительство Канади випозичило 50,669.000 долярів для тих повернувших жовнірів, що забажали осісти на господарстві і занятися управою ріллі. Позички затягнули 16.000 жовнірів. Пересічна сума кождої позички виносила 3.135 долярів.

Різдвяна почта.

Начальник почти в Шікаго заявляє, що через його почту перейшло найбільше число різдвяних посилок. Скількість листів і карток він подає на 24,-000.000 штук, а пакунків на 2,-000.000 штук.

Вовки в північнім Ню Йорку.

В північній части нюйорського стейту, в околици Дженеви, появилися стада вовків, досить великі і сивої барви. Одно таке стадо з 20 вовків виходить з ліса і нападає на поблизькі господарства в погоні за добичею. Недавно напали вовки на інспектора електричної компанії в Дженеві, Карла Ґоверса, котрому прийшло на поміч шістьох людий з револьверами і так вратували його життє. Попередно вовки були напали на двох людий, що їхали автомобілем, але ті вратувались самі утечею.

З січового руху.

Окружним січовим отаманом на Скрентонщину вибрано Івана Дубіля, з Бервик, Пенсильванія. До скрентонського округа належать всі Січи в отсих пенсильванійських повітах: Вейн, Пайк, Монро, Карбон, Скуйлкіл, Нортумберленд, Снайдер, Лайкомінґ, Тайоґа, Бредфорд, Соливан, Коломбія, Лузерн, Вайомінґ, Лакавана і Соскеганна; також отсі нюйорські повіти: Чемонґ, Тайоґа і Брум. Хто хотівби заложити Січ в котрійнебудь місцевости у вичислених висще повітах, повинен відноситись до свого окружного отамана на адресу: Box 292, Sta. B., Berwick, Penn.

Вибрано також отамана на округ філядельфійський, до котрого належать отсі повіти Пенсильванії: Бокс, Нортгемптон, Лігай, Беркс, Лебанон, Довфін, Джуніята, Перри, Комберленд, Френклін, Адамс, Йорк, Ланкастер, Честер, Монтґомери, Делавар і Філядельфія; цілий стейт Делавар; також отсі повіти стейту Ню Джерзи: Борлінґтон, Ошен, Атлантик, Кейп Мей, Комберленд, Сейлем, Ґлустер і Кемден. — Імя і адреса філядельфійського окружного отамана нам не донесена.

Січові ряди в Джерзи Сіти кріпшають. Джерзисітська українська молодіж поставила собі за ціль мати в себе повний курінь, то є чотири сотні членів. Минувшої пятниці відбулися збори в Народнім Домі на горі міста і вписалося кільканайцять нових членів. Всюди горить січова робота.

ЩО ПИШУТЬ В ЛИСТАХ.

Як тяжко приходилось нашим козакам боротись проти ляшні.

Дайтш Габель, Чехія, 12. серпня 1919. — ...Австрія розлетілась, а ми почали будувати Українську Народну Републику. Богато наших братів находилося в полоні в Росії, Італії, — і вони ще до нині не вернули. У нас був дуже великий недостаток інтелігенції, як військової так і цивільної, бо — відомо нам всім — нам були найгірші діри позатикані і там наші попропадали. Через те у нас орґанізація військова і инша дуже слабо переходила, через недостаток працівників. Всі наші люди вертали з фронтів як орли, щоб боронити рідний край від нового ворога: від Поляків та московських большевиків.

Сім місяців вели ми завзяту боротьбу з ворогом, як на фронті так і на запіллю. Лиш в нас був всякий недостаток. Наші козаки стояли голодні в холоді з голими грудьми перед ворогом. Кождий з наших козаків почував в собі обовязок боронити свою соломяну стріху перед польським ярмом, але ми остали вичерпані з сил в боротьбі на два фронти, а Поляки скористали з того, вдарили на нас і ми були змушені уступити на Придніпрянську Україну. З тих наших військ одна бриґада під натиском польських військ перейшла на чехословацьку територію. Уміщені в таборі в Чехії, ми занялися просьвітною роботою між нашими козаками, але і тут дається відчувати в нас великий брак, а іменно підручників. Нема у нас книжок літературних, театральних, з котрих ми моглиб користати. Ми сподіваємось, що американські Українці надішлють нам щовь з таких книжок і за се ми наперед сердечно дякуємо. Прошу сей лист передати до редакції української часописи. — З поважаннем, четар **Остап Прокопик.** Адреса: Leutnant Ostap Prokopyk, in Deutsch Gabel, Cecho-Slovakia (I. Ukrainische Brigade, Art. Rgt.).

(Сей лист одержав і надіслав до нашої редакції Карло Свистун, Райсес Лендінґ, Пенсильванія. Хто з читачів хотівби вислати до того табору які книжки, нехай посилає на подану адресу).

Забирають всьо.

Березовиця Велика, Галичина. — ...Корови не маємо. Дуже бідуємо без молока, а свиню якби хто мав трохи більшу, то тримати не дадуть, бо зараз беруть для війська. Забирають нашню і бараболі; і що зарвуть, те беруть. — **І. і Т. П.**

Польський зьвір.

Катерина Гула з Городиславич, бoрецького повіту, жінка Данила Гули, що переживає тепер в Ню Йорку, описує в листі до нього каригідний вчинок польського жовніра-зьвірюки, котрий крісом бив її по ногах за се, що вона не піддалася його зьвірячому інстинктови. З огляду на се, що про подію, яка лучилася з сею нещасною женщиною, кружили ріжні пересаджені поголоски, ми наведемо деякі важнійші дані з її листа, одержаного її мужом Данилом.

В неділю на саме Боже Тіло вона йшла до своєї знакомої Зоськи Івановеї, щоби спитати, чи може має вона лист який з Америки та поговорити дещо, аби було лекше на серці, бо тяжко жилося їй, як і всім иншим довгих пять літ війни. За стодолою з корчів вискочив польський жовнір і став питати її за перепусткою. Опісля почав зближатись до неї. Відтак хотів кинути її до землі. Нападена жінка почала кричати і утікати від здичілого жовніра. В тім на гостинци дався чути торкіт воза. Жовнір входив кріс і став мірити за утікаючою. Однак кріс здаєтьсв не був набитий, а що фіра зближалась, то вже не було часу набити його. Тоді жовнір пустився в погоню за утікаючою і, дігнавши її, став бити прикладом по ногах. Вона впала а жовнір утік, бо фіра зблизилася вже була на кілька кроків. Фірою їхали жовніри. Вони стали і поспитали жінку, чого вона кричить. Коли вона розповіла їм всю історію, вони забрали її на віз і повезли в сторону Львова. Мимо її просьби не хотіли відвезти її до села, а йти вона не могла, бо ноги були побиті і покалічені та попухлі. Жовніри завезли її до Львова, де вона перебула один день, а опісля відставлено її до шпиталю в Тарнові, де перебула до кін[ця] жовтня. Листів візти не пус[ка]ли, отже не мож було нік[о]му знати, що є з нею.

Тепер вона перебуває в Городиславичах, одна с[к]аржиться, що на ноги не здо[р]ова і дуже часто вони болять її.